

Др Михайло Фейса

БЕШЕДУЙМЕ ПО РУСКИ

ГОВОРИМО РУСИНСКИ

Др Михайло Фейса

**БЕШЕДУЙМЕ ПО РУСКИ
ГОВОРИМО РУСИНСКИ**

ДРУЖТВО ЗА РУСКИ ЯЗИК, ЛИТЕРАТУРУ И КУЛТУРУ
НОВИ САД
2018

Видавателъ:
Дружество за руски јазик, литературу и културу
Нови Сад

За издавателя:
Ирина Папуга

Рецензенти:
Мр Гелена Медџиш
Мср. Александер Мудри
Мр Ксенија Сетеди

Редакција:
Др Михайло Лікар
Др Јулијан Рамач
Владимир Салонски

Дизајн рамикох:
Биљана Чакан

Компјутерски обробок:
Кали, Нови Сад

Друкарња:
FB Print, Нови Сад

ISBN 978-86-85619-56-4

Едиция: *Образованє* (11)

УВОДНЕ СЛОВО

Потреба за таким приручником панує уж даскельо децениї, насампредз од запровадзованя курса Руски язык як виборни за студентох студийних групох Филозофского факултета у Новим Садзе, але и за школярох з мишаних малженствох, школярох хтори жию у национално мишаних стредкох, та и за одроснутих хторим голем еднен родитель Руснак, а хтори у живоце не мали нагоду научиц ше бешедовац по руски.

Опредзелели зме ше же би приручник бул конциповани на основи приручника хтори ше уж потвердзел як хасновити и ефикасни за учене руского языка. Слово о бешеднику Бешедуйме по руски, хтори публиковани у двох виданьох (едно за бешеду жительох валала Вишна Яблонка у сиверовосточней Словацкей, а друге за бешеду жительох валала Пидгирне у заходней України). Перше виданє публиковане 1976. року, а друге 1979. року. У тих виданьох бешедника находза ше три колони – англійска, руска / русинска у кирилки и транскрибована руска / русинска у латинки же би припадник рускей / русинскей емиграції (тє., з америцкого боку патрене, имиграції) могол пречитац текст кирилки.

Занашдомашні бешедник, автор шезложел зоз порушовательом того першого медзинародного русинистичного проєкту, академиком Полом Робертом Магочийом, же би хасновитше було колону з текстом транскрибованей латинки заменіц зоз текстом медзинародней фонетичней абецеди же би и хаснователь бачко-сримскей рускей популациї могол читац англійски текст. У каждым случаю, и бешедник Let's Speak English and Rusyn / Бешедуйме по англійски и по руски (публиковани 1997. року) и предходни два, як и Good Morning! We learn English / Добре рано! Учиме ше по англійски автора Юлиана Папа (публиковани 2008. року) витворели своєю зарисовани цілі.

И тот руско-сербски приручнїк др Михайла Фейси Бешедуйме по руски / Говоримо русински творя 25 поглавья. Кажде поглаве зложено з одредженого числа виразох на дату тему (напр. I поглаве "Поздрави" / "Поздрави"; II поглаве "Представяне и нациви" / "Представљање и посете" итд.). Од шестого поглавья додаваю ше дополнююци списки словох хтори унапрямени на обезпечоване помоци читачови же би преширел свой словнїк. Гу тому, оформена и свойофайтова поровнуюца руско-сербска граматика хтору творя таблїчки основних деклинацийних (за меновнїки, заменовнїки, прикметнїки и числовнїки) и кон'югацийних (за дїєслова) моделох, як и списки найфреквентнейших прикметнїкох, дїєсловах, применовнїкох и злучнїкох. Тоти суцни граматични информациї помагаю виучовательови формовац вельо вещей виреченя и вирази як цо би могол формовац лем на основи того цо му понукнута у предходних поглавйох.

У одношеню на виданя чий основни текст формовани седемдзешатих рокох двацетого вику, у руско-сербским бешеднїку др Михайла Фейси Бешедуйме по руски / Говоримо русински зробени одредзени преправяня жридлових виреченьох и числени додаваня нових виреченьох и нових лексемох. Авторова намира тих вименкох була же би ше до приручнїка унесло сучасну тематику, односно же би ше бешеднїк на тот способ приблїжело гу нешкайшому хасновательови. З тей нагоди автор жада виразиц подзековане Зинаиди Виславски, хтора у значней мири помогла при виробку того бешеднїка.

За Одделене за русинистику окреме значне же ше на рочним уровню приявюю стредне коло штераец студенти хторим мацерински язык сербски, а руски вибрали виучовац у рамикох виборного курсу хтори тирва штири семестри – од А1.1 уровня по А2.2 уровень. Вериме же тот приручнїк пополнї недостаток литератури тей файти и же будзе на хасен у першим шоре студентом хтори сцу учиц руски язык на Филозофским факултету у Новим Садзе, але годни го хасновац и школяре зоз мишаних стредкох на основношколским и стредньошколским уровню хтори ше опредзеля виучовац руски язык на факултативним уровню.

Гу тому, як цо то бул случай и зоз предходнима бешеднїками, Бешедуйме по руски / Говоримо русински може буц хасновити и шицким одроснутим Руснацом хтори не у образовней системи, а чувствую потребу за ученюм руского языка войволянских (бачко-сримских) Руснацох у жеми и иножемстве.

Видаватель

Др Михайло Фейса

**БЕШЕДУЙМЕ ПО РУСКИ
ГОВОРИМО РУСИНСКИ**

Руска кирилка	Русинска ћирилица
а, А	а, А
б, Б	б, Б
в, В	в, В
г, Г	- (грлени сугласник; најближи х)
ѓ, Ѓ	ѓ, Ѓ
д, Д	д, Д
е, Е	е, Е
є, Є	је, Је
ж, Ж	ж, Ж
з, З	з, З
и, И	и, И
ї, Ї	ји, Ји
й, Й	ј, Ј
к, К	к, К
л, Л	л, Л
м, М	м, М
н, Н	н, Н
о, О	о, О
п, П	п, П
р, Р	р, Р
с, С	с, С
т, Т	т, Т
у, У	у, У
ф, Ф	ф, Ф
х, Х	х, Х
ц, Ц	ц, Ц
ч, Ч	ч, Ч
ш, Ш	ш, Ш
щ, Щ	шч, ШЧ
ю, Ю	Ју, Ју
я, Я	ја, Ја

<p>ь, Ъ</p>	<p>Меки знак се у русинском језику пише одвојено од <i>н</i> и <i>л</i>, па комбинације <i>њ</i> и <i>љ</i> за еквиваленте имају слова <i>њ</i> и <i>љ</i>; он се пише одвојено и од <i>т</i> и <i>д</i> па русинске комбинације <i>тњ</i> и <i>дљ</i> за еквиваленте имају <i>ћ</i> и <i>ђ</i>.</p>
	<p>Русинска комбинација <i>дж</i> кореспондира са српским <i>џ</i>. Специфичну русинску фонему <i>дз</i> српски језик не разликује као фонему, него као алофон, нпр. у <i>Салцбург</i> и <i>конац дело краси</i>.</p>

I

Поздрави

Поздрави

Слава Исусу Христу (одвит) На вики слава.	Помоз' Бог (одговор) Бог ти помогао.
Дайбоже. (одвит) Дайбоже и Вам.	Добар дан. (одговор) Добар дан и Вама.
Добри дзень.	Добар дан.
Добре рано.	Добро јутро.
Добри вечар.	Добро вече.
Витайце.	Добро дошли.
Як (же) сце?	Како сте?
Добре, дзекуєм.	Добро, хвала.
Так, вшеліяк.	Тако-тако.
Цо нове?	Шта је ново?
Цо ше роби / случує?	Шта се ради / дешава?
Збогом.	Збогом.
Здрави будзце. Здрави оставайце.	Здрави били. Остајте у здрављу.
Довидзєня.	Довиђења.
Щєшліва драга. Щєшліву драгу.	Сретан пут.
Меркуйце [на себе]. Будзце осторожни.	Пазите [на себе]. Будите пажљиви.
Чувайце ше.	Чувајте се.

II

Представяє и нашиви

Представљање и посете

Як вам мєно? Як ше волаце?	Како вам је имє? Како се зовете?
Мєно ми ... Волам ше ...	Имє ми је ... Зовєм се ...
Допущє ми най вас упознам з паном Иваном. То пан Иван.	Дозволите да вас упознам са господином Иваном. Ово је господин Иван.
А то його жена.	А ово је његова жена.
[Чи] пан Балог дома?	Да ли је господин Балог код куће?

Не, вон не ту тераз.	Не, он сада није ту.
Кеди ше враци?	Када ће се вратити?
Думам же о годину або два.	Мислим кроз сат или два.
Войдзце, модлім вас.	Уђите, молим вас.
Дайце ми ваш капут.	Дајте ми ваш капут.
Наздавам ше же вам не завадзам.	Надам се да вам не сметам.
Не, вообце не завадзаце.	Не, уопште не сметате.
Можем вам понукнуц дацо попиц?	Могу ли да вас понудим с пићем?
Сцели бисце дацо поесц?	Да ли бисте хтели нешто појести?

Ш

Молби, дзекованя,

пребачованя, несподзиваня

Модлім вас, дайце ми тоту кніжку.
Модлім це, принеш ми гевту шкатулу.
Чули сце цо ше случело?
Укажце ми дзе биваце.
Зробели бисце ми єдну услугу,
модлім вас?
Цо сцеце?
Гей.
Не.
Дзекуєм.
Дзекуєм барз крашне.
Наисце сом вам барз подзековни.
Сердечно вам дзекуєм.
Нет на чим. Анї не споминайце.
Нет на чим.
Приддзце / Гибайце ту.
Шедніце.
Пребачце.
Пребачце. Жаль ми. Не сцел сом.
Барз ми жаль. Наисце сом не сцел.

Молбе, захваљивања,

извињења, изненађења

Молим вас, дајте ми ову кнігу.
Молим те, донеси ми ону кутију.
Да ли сте чули шта се десило?
Покажите ми где станујете.
Да ли бисте ми учинили једну услугу,
молим вас?
Шта хоћете?
Да.
Не.
Хвала.
Хвала лепо.
Заиста сам вам јако захвалан.
Срдачно вам захваљујем.
Нема на чему. Немојте ни спомињати.
Нема на чему.
Дођите овде.
Седите.
Извините.
Извините. Жао ми је. Нисам хтео.
Јако ми је жао. Стварно нисам хтео.

У шоре / порядку. Добре.
 То ніч.
 Велька чкода. Барз недобре.
 Ганьба.
 То наисце нещесце.
 То неможліве. То не може буц.
 Жаль ми же ваш бачи такі хори.
 Наисце не так то.
 Можебуц.
 Чом ме вше уквилюєце?
 Мушим вас похваліц.
 Винчуєм вам.
 Не гнівайце ше на мнс.
 Охаб ме на миру!
 Дай ми покой!
 Не завадзай ми!
 То ніч не вредзи.
 Не було хасну з того.
 То забранене.
 Не старайце / бригуйце ше.
 Яке несподзиване!

У реду је. Добро.
 Није то ништа.
 Велика је штета. Јако је лоше.
 Срамота.
 То је заиста несрећа.
 То је немогуће. То не може бити.
 Жао ми је што је ваш ујак тако болестан.
 Заиста није то тако.
 Можда.
 Зашто ме стално вређате?
 Морам да вас похвалим.
 Честитам вам.
 Немојте се љутити на мене.
 Остави ме на миру!
 Пустите ме на миру!
 Немој ми сметати!
 То ништа не вреди.
 Није било користи од тога.
 То је забрањено.
 Немојте се бринути.
 Какво изненађење!

IV

Питаня

Питања

Дзе ...?	Где ...?
Дзе ше може достац ...?	Где се може добити ...?
Можеце предложиц дацо добре?	Да ли можете предложити нешто добро?
Цо то?	Шта је то?
Цо гевто?	Шта је оно?
Цо думаце?	Шта мислите?
Цо то значи?	Шта то значи?
За цо то?	За шта је то?
Дзе идзеце?	Где идете?

Одказ / одкаль сце пришли?	Одакле сте дошли?
Цо сцеце?	Шта хоћете?
Цо ше случуе? Цо нове?	Шта се дешава? Шта има ново?
Цо ше стало / случело?	Шта се десило?
Хто там?	Ко је тамо?
Хто приходзи?	Ко долази?
Чом?	Зашто?
Чом не?	Зашто не?

V

Розуменс

Разумевање

Хтори ваш мацерински јазик?	Који је ваш матерњи језик?
Ми бешедуеме по сербски на работи, а по руски дома.	Ми говоримо српски на послу, а русински код куће.
Моя баба бешедуе лем по руски.	Моја баба говори само русински.
Сцем учиц руски јазик.	Хоћу да учим русински језик.
Можем розумиц по руски кед бешедуеце помали.	Могу да разумем русински ако причате полако.
Вигварел сом тото слово так як треба?	Изговорио сам ту реч тако како треба?
Модлім вас, повторце то ище / еци раз.	Молим вас, поновите то још једном.
Не бешедујце так швидко / фришко.	Немојте причати тако брзо.
Тераз шицко розумим.	Сада све разумем.
Виправце ме, кед направим гришку.	Исправите ме, ако направим грешку.
Јк ше то пове по руски?	Како се то каже на русинском?
Јк ше то вола по руски?	Како се то зове на русинском?
Хтори странски јазики знаце?	Које стране језике знате?
Можем бешедовац по французки, по немецки, по русийски, по мађарски, по украјински, по шпански и по италиянски, але најлепше од шицких по руски.	Могу да причам на француском, на немачком, на руском, на мађарском, на украјинском, на шпанском и на италијанском, али најбоље од свих на русинском.
Ја ище не можем чечно бешедовац, але розумим досц добре.	Ја још не могу да говорим течно, али разумем доста добро.
Вон ма право, а ви не маце право.	Он је у праву, а ви нисте.

VI

Хвиля

Време

Яка хвиля?	Какво је време?
Прекрасни дзень.	Диван дан.
Слунко швици, а небо ясне.	Сунце сија, а небо је ведро.
Хмарно.	Облачно је.
Будзе падац диждж.	Падаће киша.
Диждж пада.	Пада киша.
Вельки диждж пада. Диждж лее.	Јака киша пада. Лије киша.
Вжали сце зоз собу амрел?	Да ли сте узели кишобран са собом?
Диждж престава падац.	Киша престаје да пада.
Попатрице на прекрасну дугу.	Погледајте прелепу дугу.
Витор дуе. Витровито.	Дува ветар. Ветровито је.
Дуе витрик.	Дува ветрић.
Приходзи буря.	Долази олуја.
Жимно.	Хладно је.
Вонка мраз.	Напољу је мраз.
Шніг пада.	Пада снег.
Барз шлізко.	Јако је клизаво.
Попатъце на мешац.	Погледајте месец.
Нешка вноци полни мешац.	Ноћас је пун месец.
Јака температура?	Колика је температура?
Лем 20 ступні [Целзиусово], а барз влажно.	Само је 20 степени [Целзијуса], а јако је влажно.
Попатъце на гевти хмари на небе.	Погледајте оне облаке на небу.
Густа молга того вечара.	Густа је магла ове вечери.
Небо полне з гвиздами.	Небо је пуно звезда.

VI

Дополнююци слова

Допунске речи

воздух	ваздух
роса	роса
цми	таман
мраз	мраз
каменец, ляд	лед
цомпля	леденица
виход слунка, швитане	излазак сунца, свитање
заход слунка, змерк	залазак сунца, сумрак
термометер	термометар

VII

Дні, мешаці, рочни часці, швета, датуми

Дани, месеци, годишња доба, празници, датуми

Кельо дні [ест] у тижню?	Колико има дана у недељи?
Цо роби твой оец през дзень?	Шта ради твој отац преко дана?
Кажди дзень ходзи на роботу.	Сваки дан иде на посао.
Мой брат ходзи до вечаршей школи.	Мој брат иде у вечерњу школу.
Неодлуга придзе Крачун.	Ускоро ће доћи Божић.
Вчера бул родзени дзень мойого оца.	Јуче је био рођендан мог оца.
Моя шестра му купела нови триков / штрикер.	Моја сестра му је купила нови џемпер.
Хтори датум нешка?	Који је датум данас?
Нешка други юний.	Данас је други јун.
[То] перши у мешацу.	Први у месецу је.
Влоні / Прешлого року зме ишли до Канади.	Лане / Прошле године смо ишли у Канаду.
Шлїдуюцого тижня мой брат придзе зоз иножемства.	Следеће недеље мој брат ће доћи из иностранства.
Того мешаца було барз жимно.	Овог месеца је било јако хладно.
Вон умар пред роком.	Он је умро пре годину дана.
Кельо вам роки?	Колико имате година?
Кельо думаце же мам роки?	Колико мислите да имам година?

Кельо роки маю вашо дзеци?	Колико година имају ваша деца?
Кеди вам родзени дзень?	Када вам је рођендан?
Мам петнац роки. Мне петнац роки.	Имам петнаест година. Мени је петнаест година.
Ти ище млади.	Ти си још млад.
Пейц роки сце младши одо мне.	Пет година сте млађи од мене.
Ви таки стари як и мой брат.	Ви сте толико стар као и мој брат.
У моїх рокох я мушим жиц змиренше.	У мојим годинама ја морам да живим смиреније.

VII

Дополнююци слова

Допунске речи

пондзелок	понедељак
вовторок	уторак
среда	среда
штварток	четвртак
пияток	петак
sobota	субота
недзеля	недеља

януар	јануар
фeбруар	фeбруар
марец	март
април	април
май	мај
юний	јун
юлий	јул
август	август
септембер	септембар
октобер	октобар
нозембер	нозембар
децембер	децембар

яр	пролеће
лєто	лєто
єшєнь	јєсен
жима	зима

поладнє	поднє
календар	календар
вечар	вече
пол ноци	поноћ, пола ноћи
рано	јутро
ноц	ноћ
пополаднє	поподнє
ютре	сутра

Щєшлїви родзєни дзєнь.	Срєћан рођєндан.
Христос раждаеться. Славите єго.	Христос се роди. Ваистину се роди.
Крачун Вєлька ноц	Божїћ Ускрс
Нови рок	Нова година
Щєшлїви Нови рок.	Срєћна Нова година.
Квитна нєдзєля	Цвети, Цветна нєдєља
Кирбай Русадля	Кирбај Духови
Миколая	Свети Никола
Фашєнги	Покладє

VIII

Числа

Бројєви

Знаш раховац?	Да ли знаш да рачунаш?
Мой мали брат уж зна чишлїц до сто.	Мој мали брат вєћ зна да броји до сто.
Остатнї раз вам гуторим же бисцє престали.	Последњи пут вам кажем да престанєтє.
Кєльо раз сцє то зробєли?	Колико пута стє то урадили?

Вон вельо зна.	Он много зна.
Полож тото яблуко на громаду.	Стави ту јабуку на гомилу.
Ви маце вецей пенєжи як я.	Ви имате више пара од мене.
Кельо два и / плус два?	Колико је два и / плус два?
Не здавайце тоти числа, однімайце их.	Не сабирајте ове бројеве, одузимајте их.
Знаш множиц и дзеліц?	Да ли знаш да множиш и делиш?
Раз, два раз, три раз.	Једанпут, двапут, трипут.
Знаш нарисовац круг, квадрат и троугелнік?	Да ли знаш да нацрташ круг, квадрат и троугао?

VIII

Дополнююци слова

Допунске речи

0	нула	нула
1	єден	један
2	два	два
3	три	три
4	штири	четири
5	пейц	пет
6	шейсц	шест
7	седем	седам
8	осем	осам
9	дзевец	девет
10	дзешец	десет
11	єденац	једанаест
12	дванац	дванаест
13	тринац	тринаест
14	штернац	четрнаест
15	петнац	петнаест
16	шеснац	шеснаест
17	седемнац	седамнаест
18	осемнац	осамнаест
19	дзеветнац	деветнаест
20	дваецц	двадесет

21	дваец еден	двадесет један
22	дваец два	двадесет два
30	триец	тридесет
31	триец еден	тридесет један
40	штераец	чetrдесет
50	пейдзешат	педесет
60	шейдзешат	шездесет
70	седемдзешат	седамдесет
80	осемдзешат	осамдесет
90	дзеведзешат	деведесет
100	сто	сто
101	сто еден	сто један
102	сто два	сто два
200	двасто	двеста
300	тристо	триста
1.000	тысяч, езер	хиљада
2.000	два тысячи / езри	две хиљаде
1.000.000	милион	милион

перши	први
други	други
треци	трећи
штварти	четврти
пяяти	пети
шести	шести
седми	седми
осми	осми
дзевяти	девети
дзешати	десети
еденасти	једанаести
дванасти	дванаести
тринасти	тринаести
штернасти	чetrнаести
петнасти	петнаести
шеснасти	шеснаести

седемнасти	седамнаести
осемнасти	осамнаести
дзеветнасти	деветнаести
двацети	двадесети
дваец перши	двадесет први
дваец други	двадесет други
трицети	тридесети
штерацети	чetrдесети
пейдзешати	педесети
тисячити / тисячни	хиљадити

половка	половина
трецина	трећина
штвартина / штварцина	четвртина
пяятина	петина

ані єден	ниједан
барз	јако
барз добре	врло добро
вельо	многo
вещей	више
голєм, гоч лєм	макар, макар само
гоч цо	било шта
громада	гомила
дакус	мало
даскельо	неколико
дацо, цошка	нешто
коло, дас	око
лєдво	једва
меней	мање
найвещей	највише
найменей	најмање
ніч	ништа
обидвoме	обојица
пара / пар	пар

процент	процент
скоро; лєм цо не	скоро; само што није
тельо вельо кельо	толико пуно колико
тельо мало кельо	толико мало колико
дванац	туце
шицко	све

IX

Час

Време

Кельо годзин?	Колико је сати?
Єдна годзина.	Један сат.
Коло двох [годзин]. Коло другей [годзини].	Око два [сата].
Точно три [годзин].	Тачно је три [сата].
Штири [годзин] и пейц [минути].	Четири [сата] и пет [минута].
Пейц и петнац.	Пет и петнаест.
Шейсц и триец. Пол седмей. Петнац до седем.	Шест и тридесет. Пола седам. Петнаест до седам.
Дзешец минути до осем.	Десет минута до осам.
Уж поладне.	Већ је подне.
Пол ноци.	Пола ноћи је. Поноћ је.
Увидзиме ше о пол годзини.	Видећемо се кроз пола сата.
Препозно. То барз позно.	Прекасно је. То је јако касно.
Превчас. То барз вчас.	Прерано је. То је јако рано.
Ваша годзина идзе добре?	Да ли ваш сат иде добро?
Дакус пожні / заостава.	Мало касни / заостаје.
Вше понагля / идзе напредок.	Увек жури / иде напред.
На муре велька годзина.	На зиду је велики сат.
Накруцце годзинку и намесцце ю же би брєнкала на седем годзин.	Навијте сат и наместите га да звони у седам часова.

IX

Дополнююци слова

Допунске речи

або ... або ..., лебо ... лебо ...	или ... или ...
анї ... анї ...	ни ... ни ...
бувши, дакедишні	бивши, некадашњи
будучносц; будуци	будућност; будући
гоч	макар
гоч кеди	било када
дакеди	понекад, некада
дораз, лем хвильку	одмах, само тренутак
завше, навше	заувек, занавек
ище / ещи [вше]	још [увек]
конечно	коначно
нараз, одразу	одједном
недавно	недавно
неодлуга, пошвидко	убрзо
нігда	никада
обично, звичайно	обично
од тераз	од сада
остатні	последњи
по, до; по / до тераз	до; до сада
по, после	после
праве	баш, управо
пред; скорей	пре
прешлосц; прешли	прошлост; прошли
рідко	ретко
шицко	све
стаємно	стално
такой, зместа	одмах, сместа
теди	тада
терашньоц; терашні	садашњост; садашњи
у блізкеј будучносци	у блиској будућности
у далекей прешлосци	у далекој прошлости
у прешлосци	у прошлости

цали час, вше	све време, увек
често	често

X

Дньови порядок

Дневни распоред

На кельо годзин ставаце рано?	У колико сати устајете ујутро?
Не любим исц спац вчас.	Не волим да идем на спавање рано.
Обично ше будзим на пол осмей, але любим полежац / полежиц на поццелі скорей як станем.	Обично се будим у пола осам, али волим да полешкарим у кревету пре него што устанем.
На кельо годзин бренкал вежер?	У колико сати је звонио будилник?
Мушим швидко очухац зуби, умиц твар и зачесац ше.	Морам брзо да оперем зубе, умијем лице и почешљаьм се.
Мой мали брат ше зна обуц, але я му мушим завязац шнурки.	Мој мали брат зна да се обује, али ја морам да му увежем пертле.
Тато ше ище / еци бритви.	Тата се још брије.
Можем ше отуширац?	Могу да се истуширам?
Чом ше место того не окупаш у кадзи?	Зашто се уместо того не окупаш у кади?
Дзе мидло?	Где је сапун?
Моя шестра ше вше шминка, окреме гамби и коло очох.	Моја сестра се увек шминка, посебно усне и око очију.
Чи вона ма варгочи або хвосцик?	Да ли она има кике или реп?

XI

Фамелия и товарише

Породица и пријатељи

Маме вельку фамелию.	Имамо велику породицу.
Жиєм дома з мою мацеру, оцом, младшим братом и двома шестрама.	Живим код куће са мојом мајком, оцем, млађим братом и двома сестрама.
Мой старши брат ше оженел прешлого року.	Мој старији брат се оженио прошле године.
Моя шестра ше одала прешлого мешаца.	Моја сестра се удала прошлог месеца.

Їого жена / супруга гравидна / самодруга / ваготна.	Његова жена / супруга је трудна / гравидна / носећа.
Вон сце дзивче, а моя андя би сцела хлапца.	Он хоће девојчицу, а моја снаја би хтела дечака.
Вона ше породзи у октобру.	Она ће се породити у октобру.
Моя нина / тета, бачи, шестриница и братняк жию на другим боку улици.	Моја тетка, ујак / стриц, сестра од тетке / ујака / стрица и брат од тетке / ујака / стрица живе на другој страни улице.
Я любим свою куму и кума.	Ја волим своју куму и кума.
Положце бебу / дзецко до кочика.	Ставите бебу / дете у колица.
Знаце прекруциц дзецко? Знаце пременіц пелюхи дзецку?	Да ли знате да преповијете дете? Да ли знате да промените пелене детету?
Вона моя дзивка / фраерка.	Она је моја девојка / цура.
Моцно ме облап и побочкай / поцилуй.	Снажно ме загрли и пољуби.
Вони ше розведли / розишли.	Они су се развели / разишли.

XI

Дополнююци слова

Допунске речи

андя	стрина, ујна
бачи	стриц, ујак
(стари) легинь, неженсти	(стари) момак, нежења
братов син; шестров / шестрин син	братанац, братовљев син; сестрић, сестрин син
братова дзивка; шестрова / шестрина дзивка	братаница, братовљева ћерка; сестричина, сестрина ћерка
гдовец	удовац
гдовица	удовица
дзивка	девојка; ћерка
жена, супруга	жена, супруга
жец	зет
заручнік	вереник, заручник
заручница	вереница, заручница
кум	кум

кума кумче, крешнятко, крешне	кума кумче
легинь, фраер, мили	дечко, момак, драги
людзе; челядз; народ	људи; чељад; народ
мачох	очух
мачоха	маћеха
муж, супруг, чловек	муж, супруг, човек
невеста	невеста, снаја
невласна дзивка	пасторка
невласна шестра	полусестра
невласни брат	полубрат
невласни син	пасторак
нина, тета	тетка
пан	господин
пані	госпођа
паночка	госпођица
прабаба	прабаба
прадїдо	прадеда
розведзени	разведен
син	син
стара дзивка	уседелица, стара девојка
унук	унук
унука	унука
швекор, оец	свекар, отац
швекра, мац	свекрва, мајка
широтка	сироче
шовгор, шестров чловек	шогор, сестрин муж

XII

Дом

Дом

Наша хижа на концу шлідуоцеј уліці.	Наша кућа је на крају следеће улице.
Вона ма два поверхи: ми жиєме на другим поверху, а баба и дідо жию у прижемя.	Она има два спрата: ми живимо на другом спрату, а баба и деда живе у приземљу.
Тато и дідо вибудовали нашу хижу пред тим як ше я народзел.	Тата и деда су саградили нашу кућу пре него што сам се ја родио.
Ми маме пейц хижи: кухню, два спальні, едальню и дньову хижу.	Ми имамо пет соба: кухињу, две спаваће собе, трпезарију и дневну собу.
У дньовой хижи маме телевизор и це-де плеєр.	У дневној соби имамо телевизор, и це-де плејер.
Моя нина ма вельки телевизор у фарбох.	Моја тетка има велики телевизор у боји.
Мама вше у кухні.	Мама је увек у кухињи.
Там вона ма шпоргет, фрижидер и машину за райбанс.	Тамо она има шпорет, фрижидер и машину за прање веша.
Поце / Гибайце до моеј хижи.	Дођите у мою собу.
Дзе купальня / купатило?	Где је купатило?
Не забудце пуциц воду до ве-це шольки.	Немојте заборавити пустити воду у ве-це шольу.
Мой најстарши брат не ма свою хижу, але бива у кварталю.	Мој најстарији брат нема своју кућу, него станује у стану.
Вон и його жена биваю на штвартим поверху и до свойого квартеля могу дойсц по гарадичох або з лифтом.	Он и његова жена станују на четвртом спрату и до свог стана могу доћи степеницама или лифтом.
Полож на цепле, жимно ту.	Стави на топло, овде је хладно.
Положце вецей древа на огонь.	Ставите више дрва на ватру.
Мой оцц часто зашпи на кавчу.	Мој отац често заспи на каучу.
Запальце шветло.	Упалите светло.
Загашце шветло.	Угасите светло.
Заври фийовку.	Затвори фојоку.
Руц то до канти за шмеце.	Бази то у канту за смеће.
Положце тоту кніжку на полічку над посцелю.	Ставите ову књигу на полицу изнад кревета.

Моя шестра вше телефонуе зоз своїм товаришом / пайташом.	Моја сестра увек телефонира са своїм пријатељима / друговима.
Линия завжата.	Линија је зазета.
Замодлице за информацију.	Замолите за информацију.
Моя бицигла долу у пиньвици.	Мој бицикл је доле у подруму.
Мама гварела же мушим одложиц својо стари бависка горе на пойд.	Мама је рекла да морам склонити своје старе играчке горе на таван.
Вонка маме вельки двор.	Напољу имамо велико двориште.
Напредку вельки травник и дрва.	Испред су велики травњак и дрва.
Доокола двора [ест] ограда так же наш пес не може висц.	Около дворишта је ограда тако да наш пас не може да изађе.
Не забудзце заврец капуру.	Не заборавите да затворите капију.
За хижу дідо ма заграду.	Иза куће деда има башту.
Баба любви заградку з квицом / квецом хтора воздлуж плота.	Баба воли башту са цвећем која је уздуж ограде.
Мама пресцера шмати на паньващик.	Мама простире веш на конопац.
Тато вше трима наш авто паркирани у гаражи.	Тата увек држи наша кола паркирана у гаражи.
Блізко при гаражи [ест / находзи ше] шопа, дзе лопата, граблі, мотика и будак / крамп.	Близу гараже је / налази се шупа, где су лопата, грабуље, мотика и крамп.
Тато тиж ма млаток, пилку, шрафцигер и кліщи же би могол оправяц ствари хтори / котри поламани.	Тата такође има чекић, тестеру, шрафцигер и клешта како би могао да поправи ствари које су поломљене.

XII

Дополнююци слова

Допунске речи

балкон	балкон
вареха	варјача
вагон; коч	вагон; кола
ваза, вазна	ваза
конк	ходник
ве-це / туалет папер	ве-це / туалет папир

вивод; одводна цива	одвод; одводна цев
гвозд; клінок	ексер; клин
гобель	ренде
греячка	грејалица
грушочка	сијалица
гарадича	степеница
деска	даска
деска за пейглане	даска за пеглање
дзвери	врата
дим	дим
драбина, драбинка	мердевине
древина	дрво
дрот	жица
електрицитет	електрицитет
жвератко	огледало
зависки	шарке
заглавок	јастук
заглавчина	јастучница
заглавчок	јастучић
закрице	кров
замок, замчок	катанац
кабел	канта, кофа
камин; огніско	камин; огњиште
канчов; дзбан	бокал; крчаг
карсцель	столица
ключ	кључ
клянка	квака
колїска	колевка
комин	димњак
коса	коса
лавабо	лавабо
лавка	клупа
ладичка, фийовка	фијока
лампа	лампа
малтер; гипс	малтер; гипс

мех	цак
мидло	сапун
облак	прозор
орман у муре, плакар	орман у зиду, плакар
очко	окно
йорган	јорган
пара	пара
парток	столњак
патос	патос
пейгла, пейглас	пегла
перина	перина
пец	пећ
пирнік, пирњовка	пепељара
плахта	чаршав
повала	плафон
поверх, шток	спрат
прижеме	приземље
ренда, рондя	крпа
ролетна	ролетна
ствари до хижи, мебелъ	намештај
стол	сто
тепих, килим; керпара	тепих, ћилим; крпара
тепша	тепсија
тротоар, дражка	тротоар, стаза
утикач	утикач
уцицовач	усисивач
фиронга, зависа	завеса
фундамент	темељ
фурик, кочик	колица, трагаче
хижка за пса	кућица за пса
цегла	цигла
цимент	цемент
черево за залїване	црево за заливање
чоп	славина
шалтер, претарговач	шалтер, прекидач

швичка	свећа
шекара	секира
шерп	срп
шпайз, коморка	шпајз, остава
шпоргет; пец	шпорет; пећ
шруб	шраф

ХІІІ

Ѓдзене

Јела

На кельо годзин обично фриштикуеце / маце фриштик?	У колико сати обично доручкујете / имате доручак?
Ја вше любим помаранчецови сок, вайца, тост / пражинки з маджуном и чай / тею з лимуном	Ја увек волим сок од поморанце, јаја, тост с цемом и чај с лимуном.
Дакеди ем цеплу кашу [з цереалиями], але ја нїгда не пием кафу.	Понекад једем топлу кашу [са цереалијама], али ја никада не пијем кафу.
Сцем сендвич и погар млека.	Хоћу сендвич и чашу млека.
Мой товариш често є бонбони/цукри и пиє сок.	Мој друг често једе бомбоне и пије сок.
Ја любим сладољад, окреме ванилийови и чоколадови.	Ја волим сладолед, посебно од ваниле и чоколаде.
Кед тато придзе дому, ми вечераме.	Када тата дође кући, ми вечерамо.
На недзелю пополадню маме госцох на полудзенку.	У недељу поподне имамо госте на ручку.
Мама ми гварела же бим поставел стол.	Мама ми је рекла да поставим сто.
Не можем найсц парток.	Не могу да нађем столњак.
Ту танери, ножи, видлічки, ложки и ложички.	Овде су тањири, ножеви, виљушке, кашике и кашичице.
Нам потребни и погари за пиво, вино и воду.	Нама су потребне и чаше за пиво, вино и воду.
И не забудце шольки и танерчки.	И не заборавите шоље и тањириће.
Хтошка бренка; отворце дзвери.	Неко звони; отворите врата.
Сцели бисце попиц даяки коктел або погарик паленки пред полудзенком?	Да ли бисте попили неки коктел или чашицу ракије пре ручка?
Шедајце за стол бо ше юшка вихладзи.	Седајте за сто јер ће се супа охладити.

Модлім вас, додайте ми соль и попер.	Молим вас, додајте ми со и бибер.
Месо випатра добре / смачне.	Месо изгледа добро / укусно.
Я волім курчечину / месо з курчеца як пульчечину / месо з пульки.	Ја више волим пилетину / пилеће месо него ћуретину / ћуреће месо.
Сцеце шалату тераз або познейше?	Хоћете салату сада или касније?
Сцеце даяки десерт? Жадаце дацо сладке?	Хоћете ли неки десерт? Желите ли нешто слатко?
Пребачце, не маме ніякого пудингу.	Извините, немамо никаквог пудинга.
Йой, думам же сом ше преєд / преєдла.	Јој, мислим да сам се прејео / прејела.
Мушим легнуц и одпочинуц.	Морам да легнем и да се одморим.
Требали бисце висц вонка; шейтанє би ше вам здало.	Требали би да изађете напоље; шетња би вам добро дошла.
А хто помие шицку гевту судзину?	А ко ће опрати сво оно суђе?
Я ю позберам зоз стола; ви попомивайце, а я ю поуцерам.	Ја ћу га покупити са стола; ви оперите, а ја ћу га обрисати.
Мержим помивац гарчки.	Мрзим да перем шерпе.
У ресторану	У ресторану
Любице єсц у ресторанох?	Да ли волите да једете у ресторанима?
Гладни сце?	Да ли сте гладни?
Я барз гладни.	Ја сам јако гладан.
Умерам од гладу.	Умирем од глади.
Идземе нука.	Идемо унутра.
Добри вечар, ми маме резервацию за штверих.	Добро вече, ми имамо резервацију за четворо.
Можеме достац стол при облаку?	Можемо ли добити сто поред прозора?
Вона шумна / красна келнерка.	Она је лепа келнерица.
Наручиме фляшу червеного або билого вина?	Хоћемо ли наручити флашу црвеног или белог вина?
Нам треба мени / єдловнік и винова лістина.	Треба нам мени / јеловник и винска карта.
Єдзене и висулуга ту одлични.	Храна и услуга су овде одлични.
О, ту вино.	О, ту је вино.
Наздраве! Боже дай здраве!	Наздравље! Живели! Дај Боже здравља!
Дай Боже и вам!	Дај Боже и вама!
Наздраве. Смачного.	Пријатно.

Досц сом ше наєд.	Доста сам се најео.
Келнер, модлім вас, принєшце рахунок.	Келнер, молим вас, донесите рачун.
Можеме плациц вам або маце касу?	Можемо ли да платимо вама или имате благајну?
Дзе ве-це / туалет?	Где је ве-це / туалет?
Идземе на кафу до кафичу за углом?	Идемо на кафу у кафић иза угла?
Кельо даме келнерови / келнерки?	Колико ћемо дати келнеру / келнерици?

ХІІІ

Дополнююци слова

Допунске речи

вайцо варени вайца пражени вайца омлет ратота	јаје кувана јаја пржена јаја омлет кајгана
маргарин	маргарин
масло	путер, масло
млеко млечни продукти	млеко млечни производи
сир шметанка квашна шметанка шлаг	сир павлака кисела павлака шлаг

баранчєцина	јагњєтина
баранчєцово сєгєно	јагњєћи бут
виршли	виршлє
гаринга	харинга
говєдзина	говєдина
добре випєченє мєсо	добро испєчено мєсо
колбаса	кобасица
курєна шунка	димљєна шунка
маснє мєсо	масно мєсо

мекке месо	мекано месо
месо	месо
шницла; бифтек	шницла; бифтек
папригаш; гулаш	паприкаш; гулаш
паштета	паштета
петрушка	першун
риба	риба
садло; масц	сало; маст
салама	салама
сафт; мачанка	софт; сос
сирове месо	сирово месо
тварде месо	тврдо месо
целячина, целяче месо	телетина, телеће месо
швинџина, швиньске месо; прашџина	свињетина, свињско месо; прасетина
швиньски ребра	свињска ребра
шунка	шунка

Желџнява	Поврће
грацок	грашак
желена паприга	зелена паприка
капушта	купус
полнена капушта	пуњени купус
квашена капушта	кисели купус
кромплї	кромпир
печени кромплї	печени кромпир
варени кромплї	кувани кромпир
помфрит, пражени кромплї	помфрит, пржени кромпир
пире з кромплњох	кромпир пире
кукурица	кукуруз
чутка кукурици	клип кукуруза
мархва	шаргарџа
огурки	краставци
парадичи	парадајз
пасуля	пасуљ
мауна, млада / желџна пасуля	боранија

петрушка	першун
печарки	печурке
ретхва	ротква
[цукрова] цвикла	шећерна репа
[червена] цвикла	цвекла
цеснок	бели лук
цибуля	црни лук
червена / горка паприга	црвена / љута паприка
шалата	салата
шпинат	спанаћ

Овоци	Воће
[жемни] ягоди	јагоде
ананас	ананас
банана	банана
брескиня	бресква
вишня	вишња
грозно	грожђе
грушка	крушка
грејпфрут	грејпфрут
диня	диња
лимун	лимун
малина	малина
помаранче / помарандже	поморанца
смоква	смоква
суха шљивка	сува шљива
сухе грозно	суво грожђе
черешня	трешња
черніци	купине
шљивка	шљива
яблуко	јабука

галушки	резанци; макарони
резанки	танки резанци
жемліки	земичке

жито	жито, пшеница
мука	брашно
овес	овас
палачинки	палачинке
пирог	ташке
раж	раж
рискаша	пиринач, рижа
хельда, гречка	хельда
хлеб	хлеб
чарни хлеб	црни хлеб
били хлеб	бели хлеб
цесто	тесто
шпагети	шпагете
ярец	јечам

кекси	кекси
бонбони, цукри; лакотки	бомбоне; слаткиши
жуваче, чунгам	жвака
колач з маком	колач с маком
колач; торта	колач; торта
лапишка, лїзалка	лизалица
мед	мед
палачинки	палачинке
пудинг	пудинг

есенц, оцет	сирће, оцат
квас	квас
майонез	мајонез
олей	уље
присмаки, присмачки	зачини
рашка, ким	ким
сенф	сенф
хрин	рен
цимет	цимет

отверач за фляши	отварач за флаше
миска, мисочка	чинија, чинијица
конзерва	конзерва
дугов	чеп
фуровик	вадичеп
палачинкар	тигањ
тевчир	левак
дунец; скленка	тегла; флаша
канчов; кригла; погар	бокал; кригла; чаша
фалаток	комад
гарчок	лонац
покривка, верх	поклопац
[одрезани] фалаток	[одсечено] парче

XIV

У варошу

У граду

Идземе нешка до варошу.	Идемо данас у град.
Мушим пойсц до пошти и дацо купиц.	Морам да идем на пошту и нешто да купим.
Сцел бим послац тото писмо авионски, а тото ескпрес.	Хтео бих да пошаљем ово писмо авионски, а ово ескпрес.
Кельо марки ми треба?	Колико маркица ми треба?
Дзе поштова ладичка?	Где је поштанско сандуче?
Дзе мож паркирац авто?	Где се може паркирати ауто?
Маце дакус дробни пенежи?	Имате ли мало ситног новца?
Мац муши пойсц до дутяну / предавалњі.	Мама мора да иде у дућан / продавницу.
У медзичаше, я пойдзем до предавалњі и купим себе нови шмати.	У међувремену, ја ћу отићи у продавницу и купити себи ново одело.
Мне треба кошулю, панталони и даскельо пари ботоши.	Мени треба кошуља, панталоне и неколико пари чарапа.
Дзе сподне облечиво?	Где је веш?
Яке число ношице?	Који број носите?
Яки воліце: белави, желени або драпово панталони?	Какве више волите: плаве, зелене или драп панталоне?

Моя шестра пошла до шустера / ципелара оправиц сандали.	Моја сестра је отишла код шустера / обућара да поправи сандале.
Дзе предавальня обуї?	Где је продавница обуће?
Не забудзце вжац жемліки у пекарні.	Немојте заборавити да узмете земичке у пекари.
Модлім вас, однешце тоти шмати на чисцене.	Молим вас, однесите ово одело на чишћење.
Триков / Штрикер ма вельо флеку / шпляхи на рукаве.	Цемпер има пуно флека / мрља на рукаву.
Оцови треба шкатулка цигаретлох, а дідо ме замодлел же бим му принес паковане догану за пипку.	Оцу треба кутија цигарета, а деда ме је замолио да му донесем паковање дувана за лулу.
То тот ювелир / златар дзе заручнік моеї шестри купел заручніцки персцень.	То је тај јувелир / златар где је вереник моје сестре купио веренички прстен.
Кельо вам пенежи остало?	Колико вам је пара / новаца остало?
Моя нина пошла до фризера положиц фризтуру.	Моја тетка је отишла код фризера да стави фризтуру.
Мушим пойсц до байбера остригац ше.	Морам да одем код берберина да се ошишам.
Зохабце ми длуги власи на верху, а скрацце их на бокох.	Оставьте ми дугу косу на врху, а скратите је са стране.
Сцеце же бим вас обривел?	Да ли хоћете да вас обријем?
То барз драге.	То је јако скупо.
Тота годзина туня але є заш лем доброго квалитета.	Овај сат је јефтин али је ипак доброго квалитета.

XIV

Дополнююци слова

Допунске речи

адреса	адреса
апатика	апотека
банка	банка
банкноти; паперово пенсжи	банкноте; папирни новац
билідло	избељивач
бритва	бритва
бутелар / буделар	новчаник

волна	вуна
гадwab, свила	свила
готовина, готови пенeж	готовина
гребeнь	чeшaль
гомбошка, игелка чат, капча орнодла, игла за власи гомбошка, зихернадла	прибадача, игла копча шнала зихернадла
гумка за власи	гумица за косу
електрични апарат за бритвенe	електрични апарат за бриjaње
жилет	жилет
злато	злато
зубна паста	паста за зубe
игла	игла
камера	камера
квицар / квецар	цвећар
килаши, вага	вага
кнїжкарня	књижара
ковани / метални пенежи	кованицe, метални новац
коверта	коверта
кошарка	корпа
крохмaль	штирак
лeн	лан
леновe платно	ланeно платно
лїпкадло, лїпкачe	лепило, лепак
масц / помада за руки	крема за руке
месарня	месара
метла	метла
найлон	најлон
наперсток	напрстак
ножнїчки	маказe
пак, пакет	пакет
памук, баволна	памук
пантлїка	трака, врпца

паперніца	папірница
парфем, пахнячка	парфем
пена за бритвене	пена за бријање
пенєжи	паре, новац
поштови облачок	поштански шалтер
прах	прашина, прах
працок за райбане, детерджент	прашак за прање веша, детерцент
предавальня фотоапаратох	продавница фотоапарата
пудер	пудер
пулт, шанк	пулт, шанк
ручнік	пешкир
синтетика	синтетика
средство за чисцене стрибло	средство за чишћење сребро
ташночка	ташница
телеграм / телеграма	телеграм
телефонска кабина	телефонска кабина
телефонски менар	телефонски именик
тканіна, платно	тканина, платно
трафика	трафика
трошиц пенєж	трошити паре / новац
фотоапарат	фотоапарат
цуцла	цуцла
чек	чек
шампон	шампон
ширка	шибица
шметнік, лопатка	лопатица за смеће
шпонджия / шпунджия, губа	сунђер
шпоровац пенєж	штедети паре / новац
щетка за власи	четка за косу
щеточка за зуби	четкица за зубе

Шмати и провадзаци часци	Одело и пратећи делови
блузна	блуза
брушлічок, брусхалтер	прслуче, брусхалтер

бунда	бунда
брушлік	прслук
викс за ципели	викс за ципеле
галер	крагна
гомбичка	дугме
диямант	дијамант
домашня шмата	домаћа хаљина
запетка	потпетица, штикла
калап	шешир
капут; плащ	капут; плашт
каричка, винчани персцень	бурма, венчани прстен
кишенка, кишень	цеп
комбинезон	комбинезон
кошуля	кошуља
кратки панталони	кратке панталоне, шорц
купаці костим	купаћи костим
ланцуцок; пацерки	ланчић; бројанице
мантил, мантла	мантил
мендюши / миндюши	минђуше
мидер, корсет, сцискач	мидер, корсет, стезник
мини сукня	мини сукња
наруквица, бразлетка	наруквица
оплечко, рекельче	оплећак, кошуља кратких рукава
папучи	папуче
перли; пацерки [з перлох]	бисери; бројанице [од бисера]
персцень	прстен
пиджама, пижама	пицама, пижама
плата, платка	закрпа
пуловер, триков, штрикер	пуловер, џемпер
ремень	кајиш
рукав	рукав
рукавици	рукавице
скора	кожа
спортска якна	спортска јакна
сукня	хаљина

талпа	табан; ђон
фартух, шуец	кецеља
хусточка [до рукох]	марамица
хусточка [на главу]	марама
ципели ципели зоз штиклами ципели зоз нїзкима запетками ципели за роботу бочкори	ципеле ципеле на штиклу ципеле са ниском петом ципеле за рад опанци
чижми	чизме
шал; хусточка [коло шиї]	шал; марама око врата
шнурки	пертле
штрумпадла	подвезица
јакна, жакет	јакна, жакет

Фарби	Боје
чарни	црн
белави	плави
цмобелави	тамноплави, тегет
блядобелави	светлоплави
браон	браон
цми	тамни
шиви	сив
желени	зелен
бляди, шветли	светли
помаранчецови	наранцасти
целови, блядочервени	роза, светло црвен
пурпурни, лиловочервени	пурпуран, љубичасто црвен
червени	црвен
били	бели
жовти / жолти	жути

XV

Забава

Забава

Наш варош ма двої дньово новини и єдни тижньово.	Наш град има двоје дневних новина и једне недељне.
Дзе нешкайши новини?	Где су данашње новине?
Оглашки / реклами на остатнім боку.	Огласи / рекламе су на задњој страни.
Моя шестра чита модни часописи.	Моја сестра чита модне часописе.
Вона тиж люби часописи о филмских гвиздох и популарних шпивачох.	Она такође воли часописе о филмским звездама и популарним певачима.
Духнович, Павлович, Гренджа-Донский и Карабелеш даскельме з најлєпших русинских поетох.	Духнович, Павлович, Гренца-Донскиј и Карабелеш су неки од најбољих русинских песника.
Духнович, хторого наволю националним будительом нашого народу, написал националну гимну, буквари и даскельо драми.	Духнович, којег називају националним будиоцем нашег народа, написао је националну химну, букваре и неколико драма.
Читали сце його остатні роман?	Да ли сте читали његов последњи роман?
Наш варош ма музей зоз сликама славних уметнікох.	Наш град има музеј са сликама славних уметника.
Видзели сце тоту интересантну Пикасову скульптуру?	Да ли сте видели ову интересантну Пикасову скульптуру?
На суботу вечар идзем з родичами до циркусу.	У суботу увече идем са родитељима у циркус.
Яки филм бави того тижня?	Какав филм игра ове недеље?
Идзме до кина нешка вечар.	Хајде да идемо у биоскоп данас увече.
Маце уж карти за шлїдуюци Егзит?	Имате ли већ карте за следећи Егзит?
Достали зме места у трецим шоре.	Добили смо места у трећем реду.
Хтора најпопулярнейша писня того мешаца?	Која је најпопулярнија песма овог месеца?
Чи ю вон одведе на бал?	Да ли ће је он одвести на бал?
Сцели бисце танцовац?	Да ли бисте хтели да плешете?
Гей, дзекуем вам.	Да, хвала вам.
Не, не тераз.	Не, не сада.
Уключ компютер.	Укључ компјутер.
Дюра ма вельку колекцију компакт-дискох.	Ђура има велику колекцију компакт-дискова.
Тот радио ма вельки звучнік.	Овај радио има велики звучник.

Музика вам пребарз гласна, модлім вас, сцихшайце ю.	Музика вам је превише гласна, молим вас, утишајте је.
Знаце грац на гармоники?	Да ли знате да свирате на хармоници?
Моя шестриница грае у руским националним оркестру.	Моја сестра од тетке свира у русинском националном оркестру.
Будземе ше картац?	Хоћемо ли да се картамо?
Вон најлепши шахист у нашеј школи.	Он је најбољи шахиста у нашој школи.
Я знам бавиц шах и дами.	Ја знам да играм шах и даме.
Ви фотограф-аматер?	Ви сте фотограф-аматер?
Мам најновши модел мудрог телефона.	Имам најновији модел паметног телефона.
Цо најволіце бавиц: бейзбол, фодбал чи кошарку?	Шта највише волите да играте: бејзбол, фудбал или кошарку?
Иван и я у истим тиму.	Иван и ја смо у истом тиму.
Одведземе дзеци на стадион.	Одвешћемо децу на стадион.
Меркуй же биш не спадла зоз гомбалки.	Пази да не паднеш са љуљашке.
Знаце плівац?	Да ли знате да пливате?
Вона сце лежац / лежиц на плажи же би почарнела.	Она хоће да лежи на плажи како би поцрнела.

XV

Дополнююци слова

Допунске речи

аплауз, кляпкане	аплауз
балет	балет
балкон	балкон
биле платно; екран	бело платно; екран
бина, сцена	бина, сцена
бис	бис
висти	вести
глумец	глумац
глумица	глумица
драма	драма
комедия	комедија
ложа	ложа

микрофон	микрофон
облачок / шалтер за уходніци	шалтер за улазнице
облечиво пауза	одело; (народна) ношња пауза
поезия	поезија
представа	представа
програма	програм
режисер	режисер
театер	позориште, театар
трагедия	трагедија
улога	улога
филм (у фарбох / колору)	филм (у боји / колору)
филмска гвизда	филмска звезда
алт	алт
бас	бас
бубни, бугни	бубњеви
виола	виола
виолина, гушля	виолина
гудаци гитара	свирачи гитара
диригент	диригент
клавир	клавир
кларинет	кларинет
концертна сала	концертна сала
оргулі	оргуље
орхестра, оркестер	оркестар
примаш	примаш
саксофон	саксофон
симфонийна орхестра	симфонијски оркестар
сопран	сопран
танечна група	плесна група
тенор	тенор
тромбон	тромбон
труба	труба
флаута	флаута

хор	хор
чело, виолончело	чело, виолончело
шпивач; шпивачка	певач; певачица

бабка	лутка
бависко	играчка
багинди	премет
базен за плїване	базен за пливање
балон	балон
бокс	бокс
вежба, вежбане	вежба, вежбање
гокеј	хокеј
гимнастична / физкултурна сала	гимнастичка / фискултурна сала
гол	гол
гольф	гольф
зоологийна заграда	зоолошки врт
корчольоване	клизање
лабда	лопта
лови, лов	лов
медведзик, медведжик	медведић
плїване	пливање
риболов, лапане рибох	риболов
рингишпил	рингишпил, вртешка
санкац ше	санкати се
санки	санке
скијане	скијање
стадион	стадион
столни тенис, пинг-понг	стони тенис, пинг-понг
тенис	тенис
терен за тенис	терен за тенис

антена	антена
диктафон	диктафон
магнетофон	магнетофон
пантліка	трака

XVI

Церква и святочности

Црква и светковине

Ходзице до церкви в недзелю?	Да ли идете недељом у цркву?
На кельо годзин почина служба [Божа]?	У колико сати почиње служба [Божија]?
Наша црква ма два високи турні з гласнима дзвонами.	Наша црква има два висока торња с гласним звонима.
Облаки у фарбох маю прекрасни одблїск кед през нїх швици слунко.	Прозори у бојама имају диван одблесак када кроз њих сија сунце.
Ми грекокатолики, а наш бачи православец.	Ми смо грекокатолици, а наш ујак је православцац.
У нашим варошу ест и римокатолицка црква и жидовски храм.	У нашем граду има и римокатоличка црква и јеврејски храм.
Требали бисце клекнуц и прежегнац ше кед уходзице до церкви.	Требали бисте да клекнете и да се прекрстите када улазите у цркву.
Не забудзце принесц Библию и молитвенїк.	Немојте заборавити да донесете Библију и молитвеник.
Не требали бисце есц месо у посце.	Не бисте требали да једете месо у посту.
Мой товариш / пайташ Штефан и я шпиваме у хору.	Мој друг / пријатељ Штефан и ја певамо у хору.
На Вилію шицки будземе квициц крачунске древко.	На Бадње вече сви ћемо китити божићну јелку.
Под час Крачуна шпиваме коляди.	За време Божића певамо божићне песме / коледе.
Маце священїкох у свој фамелиї?	Да ли имате свештенике у својој породици?
Моя шестринїца сце постац чесна шестра и пойсц до манастиру.	Моја сестра од стрица / ујака хоће да буде часна сестра и да оде у манастир.
Най вас Бог благослови!	Нека вас Бог благослови!
Моя шестра будзе кресциц дзецко на недзелю.	Моја сестра ће да крсти дете у недељу.
Волани сце на свадзбу?	Да ли сте позвани у свадбу?
Розуми ше, перше идземе до церкви, а потим на госцину.	Наравно, прво идемо у цркву, а затим на гозбу.
Наздавам ше же будзе добра музика и же зме годни танцовац.	Надам се да ће бити добра музика и да ћемо моћи да плешемо.
Видзели сце млодову шмату?	Да ли сте видели младину хаљину?

Цо сце им купели як свадзебни дарунок?	Шта сте им купили за свадбени дар?
Шицки мушиме побочкац млоду и танцовац зоз ню.	Сви морамо да пољубимо младу и да плешемо с њом.
Вони ше винчали прешлого тижня.	Они су се венчали прошле недеље.
Їого брат забити у войни.	Његов брат је убијен у рату.
По хторей драги ше идзе на теметов?	Којим путем се иде на гробље?
Я бул / була на хованю.	Ја сам био / била на сахрани.
Не забудзце положиц швиже квице на гроб.	Немојте заборавити да ставите свеже цвеће на гроб.

XVI

Дополнююци слова

Допунске речи

икона, [свати] образ	икона
ангел	анђео
винчане; малженство, малженски стан	венчање; брак, брачно стање
владика, епископ	владика, епископ
грех	грех
дзияк	појац
Діва Марія, Богородица	Девица Марија, Богородица
добре	добро
дружба; кум	позивар; кум
дружка; кума	деверуша; кума
зле	зло
Исус	Исус
иконостас	иконостас
Їоан Креститель	Јован Крститель
казань	проповед
капліца, каплічка	капела
катедрала	катедрала
кресцини, крест, кресцене	крштење
криж; крест	крст
мац млодей, свадзебна мац	младина мајка
мац млодия, свадзебна мац	младожењина мајка

млоди	младожења
модліц ше	молити се
наказовац	проповедати
народжене, роджене	рођење
небо	небо
обед	даћа
олтар	олтар
оец млодей, свадзебни оец	младин отац
оец млодия, свадзебни оец	младожењин отац
памятнік	споменик
паноец диякон священік	поп ђакон свештеник
папа	папа
пекло	пакао
рабин	рабин
рай	рај
Святи Дух семинария	Свети Дух семениште
споведац ше	исповедати се
споведз	исповест
тал	мираз
труна	ковчег
фреска	фреска
хороводитель	хороводитель
Христос	Христос
церковнік	црквењак
чорт, дябол, диявол бдинис шмерц	ђаво бдење смрт

XVII

Школа и ученє

Школа и учење

Ходзиш до школи?	Да ли идеш у школу?
До хторей класи ходзиш?	У који разред идеш?
Ја ходзим до државней школи, а мой товариш Андри до приватней.	Ја идем у државну школу, а мој друг Андрија у приватну.
Найволім аритметику и историю.	Највише волим аритметику и историју.
Напиш својо мено на таблу.	Напиши своје име на таблу.
Ја забул / забула својо пенкало, але мам клайбас и теку.	Заборавио / заборавила сам своје наливперо, али имам оловку и свеску.
Наш учитель / Наша учителька нігда не кричи, але кед зме барз недобри мушине остац после школи.	Наш учитель / Наша учительица никада не виче, али када смо јако неваљали морамо остати после школе.
Наша овода, основна школа и нїзши класи гимназиї / стредней школи шицки у тим будинку.	Наше забавиште, основна школа и нижи разреди гимназије / средње школе сви су у овој згради.
Школска библиотека на трецим поверху такой при хемийному кабинету.	Школска библиотека је на трећем спрату одмах поред хемијског кабинета.
Можем пожичиц тоту кнїжку?	Да ли могу позајмити ову књигу?
Положце кнїжку назад на полїчку.	Ставите књигу назад на полицу.
Модлім вас, будзце цихо.	Молим вас, ћутите.
Не можеш висц вонка бавиц ше док не закончиш свою домашню задачу.	Не можеш да изађеш напоље да се играш док не завршиш свој домаћи задатак.
Не трац час, идз горе до своєй хижи и уч.	Не губи време, иди горе у своју собу и учи.
Вона матуровала з одличним успехом.	Она је матурирала с одличним успехом.
Придзце ми на одбрану дипломскеј работи у юнию?	Да ли ћете ми доћи на одбрану димпломског рада у јуну?
Праве сом достал стипендию.	Управо сам добио стипендију.
Пойдзце на факултет?	Да ли ћете отићи на факултет?
Вон бруцош на Новосадским универзитету.	Он је бруцош на Новосадском универзитету.
Маме испити на концу каждого семестра.	Имамо испите на крају сваког семестра.
Мушим ше учиц и достац добри оцени же бим бул прияти на Медицински факултет.	Морам да учим и да добијем добре оцене како бих био примљен на Медицински факултет.

Вон еден з најлепших преподавачох на универзитету.	Он је један од најбољих предавача на универзитету.
То супер идеја.	То је супер идеја.
Цо думаце о нешкайшим преподаваню? Їх гимназија ма најлепши кошаркашки тим у округу.	Шта мислите о данашњем предавању? Њихова гимназија има најбољи кошаркашки тим у округу.
Ми на першим месце у нашеј лиги.	Ми смо на првом месту у нашој лиги.
Моя шестра ма главну улогу у нашеј представи.	Моја сестра има главну улогу у нашој представи.
Можем однесц твојо кнїжки до семинарскеј библиотеки?	Да ли могу однети твоје књиге у семинарску библиотеку?
Думам же вона залюбена до ньго.	Мислим да је она заљубљена у њега.
Вони ше заруча по дипломованю.	Они ће се заручити после дипломирања.

XVII

Дополнююци слова

Допунске речи

аритметика, рахунки	аритметика, рачун
бешеда	говор
бок	страница, страна
Будователъни факултет	Грађевински факултет
глава, поглаве	глава, поглавље
география	географија
геология	геологија
декан	декан
диплома	диплома
думане	мишљење
економия	економија
енциклопедия	енциклопедија
история	историја
история малярства	историја сликарства
каталог	каталог
концепт, поняце	концепт, појам
крейда	креда

литература	књижевност
математика	математика
музика; музичне [образовање]	музика; музичко [образовање]
одвит	одговор
папер	папир
питане	питање
Пољопривредни факултет	Пољопривредни факултет
Правни факултет	Правни факултет
предмет	предмет
преклад	превод
преподаване	предавање
преподавац	предавати
професор; професорка свидоцтво	професор; професорица сведочанство
словник	речник
спеловане	спеловање
стол [за писане]	сто за [писање]
странски јазик	страни језик
студент; студентка	студент; студенткиња
тинта	мастило, тинта
толковане, појашњење	тумачење, објашњење
учебник	уџбеник
физика	физика
филозофија	филозофија
читане	читање
правопис	правопис
шедзиско; карсцель; лавка	седиште; столица; клупа

XVIII

Напрями и географія

Правци и географија

Ми биваме на периферији Новог Саду.	Ми станујемо на периферији Новог Сада.
За нашу хижу поток.	Иза наше куће је поток.
Опрез хижі маме лем травник.	Испред куће имамо само травњак.

Любим исц на море и лежац / лежиц на писку.	Волим да идем на море и да лежим на песку.
Патрице яки вельки габи на морю!	Гледајте какви су велики таласи на мору!
Кадзи ше идзе до найблізшого ресторану?	Куда се иде у најближи ресторан?
Идзце по шлїдууюцу улїцу и скруцце наліво.	Идите до следеће улице и скрените налево.
Скруцце направо на семафору а вец идзце просто.	Скрените надесно на семафору а онда идите право.
На рици [єст / находзи ше] вельке пристанїще.	На реци је [има / налази се] велико пристаниште.
Я нігда не видзел / видзела тельо вельо ладї.	Ја никада нисам видео / видела толико много бродова.
Слунко заходзи на заходу.	Сунце залази на западу.
Крави ту на пажици при рици, а овци горе на брегах.	Краве су овде на пашњаку поред реке, а овце су горе на брдима.
Єст тельо вельо древа у леше.	Има толико пуно дрвећа у шуми.
То єдни зоз найвисших горох на швецце.	То су једне од највиших планина на свету.
У Африки [єст] леви, тигри и слони / слепанти.	У Африци има лавова, тигрова и слонова.
Жем ше обраца коло Слунка.	Земља се окреће око Сунца.
Американци перши спуццели людзох на Мешац.	Американци су први спустили људе на Месец.
Кельо держави єст у Европскей Униї? Польска [ше находзи] сиверно од Сербїї.	Колико има држава у Европској Унији? Польска је [се налази] северно од Србије.
Питсбург индустријни город.	Питсбург је индустријски град.
Париз главни варош Французкей.	Париз је главни град Француске.
Кельо жительох єст нешка у Словацкей?	Колико има становника данас у Словачкој?
Кельо людзе жию у Београдзе?	Колико људи живи у Београду?
Якей сце националносци / народносци?	Које сте националности / народности?
Я ше народзел у Зединених Америцких Державох, а мойо родичи польского походзеня.	Ја сам се родио у Сједињеним Америцким Државама, а моји родитељи су польског порекла.
Мой оццє ше народзел у Коцуре, а мац у Руским Керестуре.	Мој отац се родио у Куцури, а мајка у Руском Крстуру.
Мой бачи нас часто нацивиює гоч жиє у иноземстве.	Мој ујак / стриц нас често посећује иако живи у иностранству.

XVIII

Дополнююци слова

Допунске речи

бок на боку гевтот бок тот бок	страна на страни она страна ова страна
верх на верху	врх на врху
високи	висок
вшадзи	свуда
горе	горе
гоч дзе	било где
дагдзе	негде
долу	доле
кадзи, дзе	куда, где
нагоре, горе	нагоре, горе
над; понад	изнад
надолу, долу	надоле, доле
напрям	правац
нігдзе	нигде
нізки	низак
одгоре	одозго
оддолу	одоздо
отадз, оталь	одавде
отамадз, отамаль	оданде
под, попод	испод, под
сивер	север
восток	исток
юг	југ
заход	запад

Австралия	Аустралија
Австрия австријски	Аустрија аустријски
Австро -Угорска австроугорски	Аустро-Угарска аустроугарски
Азия	Азија
Англия англијски	Енглеска енглески
Африка	Африка
Белгија белгијски	Белгија белгијски
Велка Британија британски	Велика Британија британски
Галичина галицки	Галиција галицијски
Голандија голандски	Холандија холандски
Данска дански	Данска дански
Европа европски	Европа европски
Индија индийски	Индија индијски
Ирска ирски	Ирска ирски
Италија италијански	Италија италијански
Китай китайски	Кина кинески
Мађарска мађарски	Мађарска мађарски
Мексико мексикански, мексички	Мексико мексички
Немецка немецки	Немачка немачки

Норвежска, Норвегия норвежски, норвегски	Норвешка норвешки
оцовщина, отечество	отаџбина, домовина
Пољска пољски	Пољска пољски
Португалия потругалски	Португалија португалски
родни / родими край	родни крај
Румуния румунски	Румунија румунски
Русия русијски; [велько]руски	Русија руски
Сиверна Америка	Северна Америка
Словацка словацки	Словачка словачки
Финска фински	Финска фински
Французка французки	Француска француски
Шпанија шпански, шпаньолски	Шпанија шпански
Јужна Америка	Јужна Америка
Јпон јапонски	Јапан јапански

Бувши округи / жупи дзе жили Русини	Бивши окрузи / жупаније где су живели Русини
Берег	Берег
Земплин	Земплин
Мармарош	Мармарош
Спиш	Спиш
Угоча	Угоча
Уж	Уж
Шариш	Шариш

Зєдинени Америцки Держави америцки, американски	Сједињене Америчке Државе америцки
Україна українски	Україна українски
Шведска шведски	Шведска шведски

барка	локва
блато	блато
брег	брег
валал	село
водопад	водопад
габи	таласи
гац, шлайс, брана	брана
гидрант	хидрант
глїна	глина
гној	ђубриво; гнојиво
гранїт	гранит
долїна	долина
древо	дрво
железо	гвожђе
жридло	извор
злато	злато
знаки; табли	знаци; табле
камень	камен
коровче, коров, газ	коров
керозин	керозин
лампащик	маслачак
лелия	љиљан
лїсток	лист
лїсце	лишће
луки, яраш	ливада
љубичица	љубичица
ляд	лед
маргитка, красавец	маргарета

млїн	млин
мочар	мочвара
мрамор	мрамор
озеро	језеро
океан	океан
пертролеум, витрион	петролеј
пирня, гар	пепео
планета	планета
плех	плех
пустиня	пустиња
ровніна	равница
рошліна	биљка
ружа	ружа
садза, гар	чађ
скала, стена	стена
слунечнік	сунцокрет
слуп	стуб
стрибло	сребро
студня, студзенка	бунар
суша	суша
трешене жеми	земљотрес
туліпан, тулипан	тулипан
угле, угель	угаљ
челїк	челик
черяк, гущава	жбун
шено	сено

животинї	животиње
домашні животинї	домаће животиње
[домашні] заяц	[домаћи] зец
брамушка, грамушка	мрав
буяк	бик
вивирка	веверица
вовк	вук
вол	во

врана	врана
гавран	гавран
гад	змија
голуб	голуб
гуска	гуска
гамила	камила
говля	рода
горила	горила
жаба	жаба
здохлінар	лешинар
игелкасте праше	бодљикаво прасе
кандур	мачак
качка	патка
когут	петао
коза	коза
коњ	коњ
коритнявка	корњача
крава	крава
кура	кокошка
курче	пиле
лаба	шапа
лебед	лабуд
лішка	лисица
маймун, налпа	мајмун
мачка	мачка
медведз	медвед
миш, миша	миш
мотиль, лепетка	лептир
муха	мува
овца	овца
орел	орао
осел, магарец	магарац
паук	паук
паучина	паучина
паткань	пацов

пергач	слепи миш
пес	пас
птица	птица
пчола	пчела
рак	рак
сова	сова
статок, бидло	стока
суньога	комарац
хвост	реп
хробак, буба; блошица	црв, буба; стеница
хліста дидждова хліста пантлічарка	глиста кишна глиста пантљичара
швиня; праше	свиња; прасе
ястог	јастог
ястраб	јастреб

XIX

Робота и професиї

Посао и професије

Дзе роби твой оец?	Где ради твој отац?
Јака ваша работа / професија?	Какав је ваш посао / професија?
Любице своју роботу? Пачи вам ше ваша работа?	Да ли волите свој посао? Да ли вам се свиђа ваш посао?
Кельо вас плаца? Кельо зарабјаце на мешац?	Колико вас плаћају? Колико зарађујете за месец дана?
Вон достава штири тижні плаценого одпочивку кажди рок.	Он добија четири недеље плаћеног одмора сваке године.
Порция висша того року як прешлого.	Порез је већи ове године него прошле.
Робим осем години тижньово у ноцней змени, а триец два години у дньовей змени.	Радим осам сати недељно у ноћној смени, а тридесет два сата у дневној смени.
Фабрика заварта всоботу и внедзелю.	Фабрика је затворена суботом и недељом.
Доставаме годзину за / на полудзенок.	Добијамо сат времена за ручак.
Мам работи после школи.	Имам посла после школе.

Дохторе и правніки маю висшу плацу од професорох.	Лекари и правници имају већу плату од професора.
Ви припадаце синдикату?	Да ли припадате синдикату?
Кельо плацице здравствене осигуране?	Колико плаћате здравствено осигурање?
Роботніки у нашим предприяцу буду штрајковац шлідуючого тижня.	Радници у нашем предузећу ће штрајковати следеће недеље.
Мой бачи пошол до пензії прешлого мешаца.	Мој стриц / ујак је отишао у пензију прошлог месеца.
Єст вельо незанятих у нашим валалє.	Има пуно незапослених у нашем селу.
Вчера го вируцели з роботи.	Јуче су га избацили с посла.
Вон дочасово одпущени з роботи.	Он је привремено отпуштен с посла.
Мой дідо земледілец / фармер.	Мој деда је земљорадник / фармер.
Вон жие у малим валалє дзе ма хлїв, животинї и студню.	Он живи у малом селу где има шталу, животиње и бунар.
Вон роби у локалней задруги?	Да ли он ради у локалној задрузи?
Нєшка ше хасную вельки трактори.	Данас се користе велики трактори.
Кед дідо пошол до Зєдинєних Америцких Державох, вон достал роботу у рудокопу угля у восточней Пенсилваниї.	Када је деда отишао у Сједињене Америцке Државе, он је добио посао у руднику угља у источној Пенсилванији.
Познейше вон достал роботу у челїчарнї у Питсбургу.	Касније је он добио посао у челичани у Питсбургу.

XIX

Дополнююци слова

Допунске речи

апатикар	апотекар
байбер	берберин
дохтор, лікар	доктор, лекар
драматург, драмски писатель	драматург, драмски писац
задругар	задругар
златар, ювелир	златар, јувелир
квицар, квецар	цвећар
кухар	кувар
кухарка	куварица

маляр	молер; сликар
медицинска сестра	медицинска сестра
месар	месар
музичар, гудак	музичар, свирач
муляр	зидар
огньогашец	ватрогасац
очни дохтор, офталмолог	очни доктор, офталмолог
пастир, овчар, югас	пастир, овчар, чобанин
пекар	пекар
писатель	писац
поет, поета	песник, поета
поштар	поштар
предавачка	продавачица
проститутка; блудніца	проститутка; блудница
скравец, шнайдер	кројач, шнајдер
слуга; служніца	слуга; слушкиња
статкар, кравар	сточар, кравар
уметнік	уметник
фотограф, сликер	фотограф
фризерка	фризерка
хирург	хирург
шеф; газда	шеф; газда
шофер, вожач камиона	шофер, возач камиона
шустер, шуштер, ципелар	обућар, шустер

XX

Путованє

Мушим одвезц авто до гаражи.	Морам одвести ауто у гаражу.
Чи прејдзе на техничним препатрунку?	Да ли ће проћи на техничком прегледу?
Зацагнице гамовачки и наштелуйце шветла.	Притегните кочнице и наштелуйте шветла.
Ходзице до школи пешо або на автобусу?	Да ли идете у школу пешке или аутобусом?
На шлїдујоцим угле автобусна станїца и уход до метроа.	На следећем углу је аутобуска станица и улаз у метро.

Путовање

Наш варош вецей не ма тролейбуси.	Наш град више нема тролейбуса.
Гайзібани и камиони перевоза робу.	Возови и камиони перевозе робу.
Вони будую ище / ещи еден аэродром.	Они граде још један аэродром.
На авиону ше путуе лем осем годзини до Канади.	Авионом се путује само осам сати у Канаду.
Я волім путовац на ладі.	Ја више волим да путујем бродом.
Рихтаме ше на драгу.	Спремамо се на пут.
Можеце ми дац место при облаку?	Да ли можете да ми дате место поред прозора?
Порихтайце своје пасоши и карти.	Спремите своје пасоше и карте.
Мушима чекац куфри.	Морамо да чекамо кофере.
Кельо километри по граніцу?	Колико има километара до границе?
Мушима прејсц през пасошску контролу и царину.	Морамо проћи кроз пасошку контролу и царину.
Маце визу за ЗАД?	Да ли имате визу за САД?

XX

Дополнююци слова

Допунске речи

авения	авенија
аккумулятор	аккумулятор
бензинска пумпа	бензинска пумпа
блатобран	блатобран
бранік, щитнік	браник, штитник
геликоптер	хеликоптер
главна драга, автострада	главни пут, аутострада
драга	пут
дражка	стаза; путић, путељак
еднонапрямна улица	једносмерна улица
каросерия	каросерија
колесо	точак
коляй, коляя, колосек	колосек
кормань	волан
локомотова	локомотива
мапа, географска карта	мапа, географска карта

мерач швидкосци, тахометер	мерач брзине, тахометар
мотор; авто	мотор; ауто
одходи	одласци
пантліка, линија; улічка	трака, линија; уличица
пияц; вашар, саям	пијаца; вашар, сајам
площа	трг
приходи	доласци
рампа	рампа
регистерска таблічка	регистарска таблица
сирена; пищок	сирена; пиштаљка
стопирац	стопирати
тротоар, пешацка дражка	тротоар, пешачка стаза
тунел	тунел
уліца	улица
швичка	свећица
шофершайбна, предње скло	шофершајбна, предње стакло

XXI

Здравє

Здравље

Я хори / хора; боли ме глава, гарло и брux.	Ја сам болестан / болесна; боли ме глава, грло и стомак.
Чувствуєце ше дакус лепше?	Да ли се осећате мало боље?
Вон цали час таки нервозни.	Он је све време тако нервозан.
Небезпечне ходзиц боси.	Небезбедно је ходати бос.
Положце тот фластер на рану.	Ставите овај фластер на рану.
Боли ме нога.	Боли ме нога.
Укушела ме суньога.	Ујео ме комарац.
Чувствуєм же будзем мушиц поврацац / блювац.	Осећам да ћу морати да повраћам.
Мам цошка у оку.	Имам нешто у оку.
Вон зламал руку.	Он је сломио руку.
Мам заказане у дохтора на три годзин.	Имам заказано код доктора у три сата.
Идзце з тим рецептом до апатики.	Идите с овим рецептом у аптеку.

Берце тоті пілули три раз на дзень, ложичку того сирупу раз на дзень и аспирин пред спањом.	Узимајте ове пілуле три пута дневно, кашичицу овог сирупа једном дневно и аспирин пре спавања.
Моя мац була оперована прешлого тижня.	Моја мајка је била оперисана прошле недеље.
Вон бул у шпиталю / больніци три тижні и цалком оздравел.	Он је био у болници три недеље и сасвим је оздравио.
Баба ма реуму, але, слава Богу, не ма рак.	Баба има реуму, али, хвала Богу, нема рак.
Йой, як не любим исц до зубара.	Јој, како не волим да идем код зубара.
Праве ей два зуби пломбовали а еден вицагли.	Управо су јој два зуба пломбировали а један извадили.

XXI

Дополнююци слова

Допунске речи

[загноена] рана	[загнојена] рана
анус, анални отвор	анус, анални отвор
баюси	бркови
брада	брада
вагина	вагина
вена; жила	вена; жила
високи кревови прицисок	високи крвни притисак
глас	глас
глібка; дзира	шупљина; рупа
глупи	глуп
глухи	глув
голи	го
горбати	грбав
гамби	усне
жалудок	желудац
живот	живот
зацерпнути; здревнети	утрнут
зулуфи, батюшки	зулуфи, баћушке
инфаркт шерца	инфаркт срца
кашель	кашаљ

кашляц, кашліц	кашљати
кихац	кијати
колєно	колєно
корєнь	корєн
корч, спазм	грч, спазам
косц	кост
крев	крв
крижи	крста
лікарски препатрунок	лекарски преглед
ліста	лист
ліцо	образ
мозог	мозак
моч, урин	мокраћа, урин
мочов мехир	мокраћна бешика
мускула, мускул	мишић
нєми	нєм
нізкі кревови прицисок	низак крвни притисак
нога	нога
ножни ставец	ножни зглоб
нос	нос
палец на ноги	прст на нози
пеги	пеге
пенис	пенис
перши, перша	груди
пєта	пєта
печинка	јєтра
пирщок	бубуљица
плєцо	раме
плюца	плућа
покрутка	бубрег
похребцинова мозговина	кичмена мождина
преганячка, диярєя	пролив, дијареја
брух, герния	брух, хєрнија
рана	рана
ребра	ребра

рендген	рендген
рука; гарсц	рука; шака
скора	кожа
слиза	суза
сцегно	бут
талпа	табан; стопало
твар	лице
уста	уста
ухо	уво, ухо
фатъол, завой	завој
характер, природа, норов	карактер, природа, нарав
хрибет	леђа
хроми	хром
цело	тело
цицка	сиса
цукрова хорота, диябетес	шећерна болест, дијабетес
чоло	чело
шерцо	срце
шия, карк	шија, врат
шлепи	слеп
шмерц	смрт
шпиталь за ментално хорих; шалена хижа	болница за ментално оболеле; лудница
ясна	десни

XXII

Урядово работи

Службени послови

Дзе најблізша полицийска станіца?	Где је најближа полицијска станица?
Достал кару пре швидке вожене.	Добио је казну због брзе вожње.
Вони були гарештовани прето же мали даскельо мещки дроги.	Они су били ухапшени зато што су имали неколико кесица дроге.
Я би сцел приявиц нещешліви случай.	Ја бих хтео да пријавим несрећан случай.
Модлім вас, виполніце тот формулар.	Молим вас, испуните овај формулар.
То општина там прејга?	Да ли је то општина тамо преко?

Не, то будинок окружного суда.	Не, то је зграда окружног суда.
Кеди достанеце државянство?	Када ћете добити држављанство?
Приходзи судия.	Долази судија.
Цо маце на себе?	Шта имате на себи?
Дзе канцелария за порції?	Где је канцеларија за порезе?
Ми маме демократску систему управяня.	Ми имамо демократски систем управљања.
Виберанки за председателя и парламент кажди штири роки.	Избори за председника и парламент су сваке четири године.
Хто того року кандидати зоз трох главних партийох?	Ко су ове године кандидати из три главне партије?
Велька Британия ище / ещи вше ма краля и краліцу.	Велика Британија још увек има краља и краљицу.
Комунистична партия була єдина политична партия у Югославії.	Комунистичка партија је била једина политичка партија у Југославији.
Не кажди граждан бул член Комунистичней партиї.	Није сваки грађанин био члан Комунистичке партије.
Мой брат праве пременел партию.	Мој брат је управо променио партију.
Вон бул у войску, у авияциї або у морнарици?	Он је био у војсци, авијацији или у морнарици?
Петнасти фебруар Дзень државносци Сербії.	Петнаести фебруар је Дан државности Србије.

XXII

Дополнююци слова

Допунске речи

барон	барон
битка	битка
виновати	крив
власнік	власник
война	рат
вояк, катона	војник
гарешт; цемніца	затвор; тамница
городоначалнік	градоначелник
гулиган, напаснік	хулиган, напасник
генерал	генерал

жобрак	просјак
жемомастнік, жемовласнік	земљовласник
забойнік, убийца, забивач	убица
закон; право	закон; право
злодій, злодїец; криминалец	злочинац; криминалац
капитан	капетан
кара, штраф; пресуда	казна; пресуда
коруна	круна
крадош, толвай	лопов
мир	мир
невиновати	невин
неприятель	непријатељ
печац	печат
пиштоль	пиштољ
пиянїца, пияк	пијанац, пијаница
полицаец, полицай	полицајац
порота	порота
посланік	посланик
принц; княз	принц; кнез
принцеза; княгиня	принцеза; кнегиња
пушка	пушка
раб	роб
сенат	сенат
шведок	сведок
шлебода	слобода

XXIII

Звичайни мена

Уобичајена имена

Женски мена	Женска имена
Ана	Ана
Ева	Ева
Гелена, Єлена	Јелена, Хелена
Мария	Марија

Наташа	Наташа
София	Софија
Сузана	Сузана
Таня	Тања
Тереза	Тереза

Хлопски мена	Мушка имена
Александер	Александар
Андриј, Андри	Андрија
Василь, Василий	Василије
Дюра; Георгий	Ђура; Ђорђе, Георгије
Јанко; Јоан, Иван	Јанко; Јоан, Иван
Михал, Михайло, Михаїл	Михал, Михајло
Микола, Миколай	Никола, Николај
Павле	Павле
Петро	Петар
Штефан	Стефан, Стеван
Федор, Теодор	Теодор

XXIV

Јзык за дзеци

Дечији језик¹

Мойо злате / мале дзивчатко.	Моја златна / мала девојчица.
Мой мили хлапчик.	Мој драги дечко.
Ти ангелчок.	Ти си анђелчић.
Чадо премиленке / најмилше.	Чедо најдраже / најмилије.
Будзеш пукани / бити.	Добићеш по гузи / батина.
Сцеш дацо папац?	Хоћеш да нешто папаш?
Мушиш исц какац?	Мораш ли да идеш да кишиш?
Идз чучац / тентац.	Иди да пајкиш / нанаш.

¹ У русинском језику, као и у другим језицима, користи се посебан вокабулар и фразе у комуникацији са децом. Овде су наведене само неке од уобичајених речи.

XXV

Живописни вирази

Живописни изрази

Вон джмуркнул на мене.	Он је намигнуо на мене.
Патъ тераз. Нолс.	Гле сада. Дедер.
То не вредзи.	То не вреди.
Не секирай ме!	Немој ме секирати!
Станьце до шора!	Станите у ред!
Даремно бешедовац з тобу.	Џаба је причати с тобом.
Вон роби як коњ.	Он ради као коњ.
Вон таки бидни, нещешлїви человек.	Он је тако јадан, несрећан човек.
Вона босорка.	Она је вештица.
Вше вона випатра так розтрешено.	Она увек изгледа тако растресено.
Яки ши уображени / суетни!	Како си уображен / сујетан!
Јака ти мала напасц!	Каква си ти мала напаст!
Йой, яке ти невоспитане дзецко!	Јој, што си ти невоспитано дете!
Його вше неволя знайдзе.	Њега увек невоља снађе.
Вон таки несташни.	Он је тако несташан.
Вон глухи як пняк.	Он је глув к'о топ.
Йой, ти глупи як магарец!	Јој, ти си глуп као магарац!
Нет ані живеј души доокола.	Нема ни живе душе у околини.
Най жис шлебода!	Нека живи слобода!

ГРАМАТИЧНИ ПРИЗНАЧКИ / ГРАМАТИЧКЕ БЕЛЕШКЕ

Русински језик је променљив језик, то јест, облик једне речи може се мењати у зависности од функције у реченици. Ова промена, позната као падеж, обично се јавља на завршецима речи. Постоји шест основних падежа у русинском језику: номинатив, генитив, датив, акузатив, инструментал и локатив. У неким типовима реченица појављује се и седми падеж, вокатив. Следеће табеле показују деклинационе завршетке за именице, придеве и заменице.

МЕНОВНИКИ / ИМЕНИЦЕ

Хлопски род (за живе) / Мушки род (за живо)

	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Множина</i>	<i>Множина</i>
<i>Номинатив</i>	брат	брат	браца	браћа
<i>Генитив</i>	брата	брата	братох	браће
<i>Датив</i>	братови	брату	братом	браћи
<i>Акузатив</i>	брата	брата	братох	браћу
<i>Инструментал</i>	братом	братом	братами	браћом
<i>Локатив</i>	братови	брату	братох	браћи
<i>Вокатив</i>	брату	брате	браца	браћо

Хлопски род (за неживе) / Мушки род (за неживо)

	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Множина</i>	<i>Множина</i>
<i>Номинатив</i>	мур	зид	мури	зидови
<i>Генитив</i>	мура	зида	мурох	зидова
<i>Датив</i>	муру	зиду	муром	зидовима
<i>Акузатив</i>	мур	зид	мури	зидове
<i>Инструментал</i>	муром	зидом	мурами	зидовима
<i>Локатив</i>	муру	зиду	мурох	зидовима
<i>Вокатив</i>	муру	зиду	мури	зидови

Женски род (за живе и неживе) / Женски род (за живо и неживо)

	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Множина</i>	<i>Множина</i>
<i>Номинатив</i>	жена	жена	жени	жене
<i>Генитив</i>	жени	жене	женох	жена
<i>Датив</i>	жени	жени	женом	женама
<i>Акузатив</i>	жену	жену	жени	жене
<i>Инструментал</i>	жену	женом	женами	женама
<i>Локатив</i>	жени	жени	женох	женама
<i>Вокатив</i>	жено	жено	жени	жене

Стредні род (за живе и неживе) / Средњи род (за живо и неживо)

	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Множина</i>	<i>Множина</i>
<i>Номинатив</i>	место	место	места	места
<i>Генитив</i>	места	места	местох	места
<i>Датив</i>	месту	месту	местом	местима
<i>Акузатив</i>	место	место	места	места
<i>Инструментал</i>	местом	местом	местами	местима
<i>Локатив</i>	месе/месту	месту	местох	местима
<i>Вокатив</i>	место	место	места	места

ЗАМЕНОВЊИКИ / ЗАМЕНИЦЕ**Особово заменовніки / Личне заменице**

	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Множина</i>	<i>Множина</i>
	<i>Перша особа</i>	<i>Прво лице</i>	<i>Друга особа</i>	<i>Друго лице</i>
<i>Номинатив</i>	я	ја	ти	ти
<i>Генитив</i>	мне/ме	мене/ме	тебе/це	тебе/те
<i>Датив</i>	мне/ми	мени/ми	тебе/ци	теби/ти
<i>Акузатив</i>	мне/ме	мене/ме	тебе/це	тебе/те
<i>Инструментал</i>	мну	мно	тобу	тобом
<i>Локатив</i>	мне	мени	тебе/це	теби
<i>Вокатив</i>	-	-	ти	ти

Єднина / Једнина

Треца особа / Треће лице				
<i>Номинатив</i>	вон	он	вона	она
<i>Генитив</i>	його/нього/нього/ го	њега/га	ей/ней	ње
<i>Датив</i>	йому/ньому/му	њему/му	ей/ней	њој/јој
<i>Акузатив</i>	його/нього/нього/ го	њега/га	ю/ню	њу
<i>Инструментал</i>	нім	њим/њиме	ню	њом/њоме
<i>Локатив</i>	нім/ньому	њему	ней	њој
<i>Вокатив</i>	-	-	-	-

Множина						
<i>Номинатив</i>	ми	ми	ви	ви	вони	они/она/оне
<i>Генитив</i>	нас	нас	вас	вас	їх/ніх/их	њих
<i>Датив</i>	нам	нама/нам	вам	вама/вам	їм/нім/им	њима/им
<i>Акузатив</i>	нас	нас	вас	вас	їх/ніх/их	њих/их
<i>Инструментал</i>	нами	нама	вами	вама	німа	њима
<i>Локатив</i>	нас	нама	вас	вама	ніх	њима
<i>Вокатив</i>	-	-	ви	ви	-	-

Присвойни заменовніки / Присвојне заменице

	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>
	<i>Хлопски род</i>	<i>Мушки род</i>	<i>Женски род</i>	<i>Женски род</i>
<i>Номинатив</i>	мой	мој	моя	моја
<i>Генитив</i>	мојого	мојег/мог	моєй	моје
<i>Датив</i>	мојому	мојем/мом	моєй	мојој
<i>Акузатив</i>	мојого (живе) / мой (неживе)	мога (живо) / мој (неживо)	мою	моју
<i>Инструментал</i>	моїм	мојим	мою	мојом
<i>Локатив</i>	мојому/моїм	мом/мојем	моєй	мојој
<i>Вокатив</i>	мой	мој	моя	моја

	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Множина</i>	<i>Множина</i>
	<i>Стредні род</i>	<i>Средњи род</i>	<i>(шицки роди)</i>	<i>Мушки род</i>
<i>Номинатив</i>	мойо	моје	мойо	моји
<i>Генитив</i>	мојого	мојег/мог	моїх	мојих
<i>Датив</i>	мојому	мојему/мом	моїм	мојим
<i>Акузатив</i>	мойо	моје	моїх /мойо	моје
<i>Инструментал</i>	моїм	мојим	моїма	мојима
<i>Локатив</i>	мојому/моїм	мом/мојем	моїх	мојима
<i>Вокатив</i>	мойо	моје	мойо	моји

Указуюци заменовніки / Показне заменице

	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>
	<i>Хлопски род</i>	<i>Мушки род</i>	<i>Женски род</i>	<i>Женски род</i>
<i>Номинатив</i>	тог	тај	тота	та
<i>Генитив</i>	того	тог(а)	теј	те
<i>Датив</i>	тому	том(е)	теј	тој
<i>Акузатив</i>	того (живе) / тог (неживе)	тог(а) тај	тоту	ту
<i>Инструментал</i>	тим	тим	тоту	том
<i>Локатив</i>	тому/тим	том(е)	теј	тој

	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Множина</i>	<i>Множина</i>
	<i>Стредні род</i>	<i>Средњи род</i>	<i>(шицки роди)</i>	<i>Мушки род</i>
<i>Номинатив</i>	тото	то	тоти	ти
<i>Генитив</i>	того	тог	тих	тих
<i>Датив</i>	тому	том	тим	тим
<i>Акузатив</i>	тото	то	тих / тоти	те
<i>Инструментал</i>	тим	тим	тима	тим
<i>Локатив</i>	тому/тим	том	тих	тим

Опитни заменовніки / Упитне заменице

	<i>Живе</i>	<i>Живо</i>	<i>Неживе</i>	<i>Неживо</i>
<i>Номинатив</i>	хто	ко	цо	шта
<i>Генитив</i>	кого	кога	чого	чега
<i>Датив</i>	кому	коме	чому	чому
<i>Акузатив</i>	кого	кога	цо	шта
<i>Инструментал</i>	ким	ким	чим	чим
<i>Локатив</i>	ким/кому	коме	чим/чому	Чему

	Єднина	Једнина	Єднина	Једнина
	<i>Хлопски род</i>	<i>Мушки род</i>	<i>Женски род</i>	<i>Женски род</i>
<i>Номинатив</i>	чий	чији	чия	чија
<i>Генитив</i>	чийого	чијег	чиєй	чије
<i>Датив</i>	чийому	чијем	чиєй	чијој
<i>Акузатив</i>	чийого (живе) чий (неживе)	чијег чији	чию	чију
<i>Инструментал</i>	чиїм	чијим	чию	чијом
<i>Локатив</i>	чийому/чиїм	чијем	чиєй	чијој

	Єднина	Једнина	Множина	Множина
	<i>Стредні род</i>	<i>Средњи род</i>	<i>(шицки роди)</i>	<i>Мушки род</i>
<i>Номинатив</i>	чийо	чије	чийо	чији
<i>Генитив</i>	чийого	чијег	чиїх	чијих
<i>Датив</i>	чийому	чијем	чиїм	чијим
<i>Акузатив</i>	чийо	чије	чиїх / чийо	чије
<i>Инструментал</i>	чиїм	чијим	чиїма	чијим
<i>Локатив</i>	чиїм/чийому	чијем	чиїх	чијим

Други заменовніки / Друге заменице

Релативне заменице *котри / хтори* и упитна заменица *яки* мењају се као придеви.

Повратни заменовнік / Повратна заменица

<i>Генитив</i>	себе	себе
<i>Датив</i>	себе	себи
<i>Акузатив</i>	себе / ше	себе / се
<i>Инструментал</i>	собу	собом
<i>Локатив</i>	себе	себи

ПРИКМЕТНІКИ / ПРИДЕВИ

	<i>Хлопски род (за живе и неживе) / Мушки род (за живо и неживо)</i>			
	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Множина</i>	<i>Множина</i>
<i>Номинатив</i>	добри	добар	добри	добри
<i>Генитив</i>	доброга	доброг	добрих	добрих
<i>Датив</i>	доброму	добром	добрим	добрим
<i>Акузатив</i>	доброга (живе) добри (неживе)	доброг / добар	добрих / добри	добре
<i>Инструментал</i>	добрим	добрим	добрима	добрим
<i>Локатив</i>	добрим/доброму	добром	добрих	добрим
<i>Вокатив</i>	добри	добри	добри	добри

	<i>Женски род (за живе и неживе) / Женски род (за живо и неживо)</i>			
	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Множина</i>	<i>Множина</i>
<i>Номинатив</i>	добра	добра	добри	добре
<i>Генитив</i>	добрей	добре	добрих	добрих
<i>Датив</i>	добрей	доброј	добрим	добрим
<i>Акузатив</i>	добру	добру	добри	добре
<i>Инструментал</i>	добру	добром	добрима	добрим
<i>Локатив</i>	добрей	доброј	добрих	добрим
<i>Вокатив</i>	добра	добра	добри	добре

	<i>Стредні род (за живе и неживе) / Средњи род (за живо и неживо)</i>			
	<i>Єднина</i>	<i>Једнина</i>	<i>Множина</i>	<i>Множина</i>
<i>Номинатив</i>	добре	добро	добри	добра
<i>Генитив</i>	доброга	доброг	добрих	добрих
<i>Датив</i>	доброму	добром	добрим	добрим
<i>Акузатив</i>	добре	добро	добри	добра
<i>Инструментал</i>	добрим	добрим	добрима	добрим
<i>Локатив</i>	добрим/доброму	добром	добрих	добрим
<i>Вокатив</i>	добре	добро	добри	добра

Часто хасновани прикметніки / Често коришћени придеви

Следећа листа представља најчешће коришћене придеве. Дат је само облик мушког рода, али може се претпоставити да се женски род завршава на самогласник *-а*, а средњи на самогласник *-е*; нпр. *нагнївани, нагнївана, нагнїване*.

богати	богат
бридки; неприцагујуци	ружан; непривлачан
брудни, люштави	прљав
бувши, дакедишні	бивши, некадашњи
важни, значни	важан, значајан
велїчезни, огромни	величанствен, огроман
вельки	велики
весели	весео
вирни	веран
високи	висок
вистати; змучени	уморан; измучен
возбудзујуци	узбудљив, узбуђујући
вредни, работни	вредан, радан
ганьблїви	срамежљив
главни	главни
гладни	гладан
гласни	гласан
глібоки	дубок
глупи	глуп
горуци, печаци	врућ

горди, пишни	горд, поносан
горки	горак
горши	гори
готови; порихтани	готов; спреман
густи; груби	густ; груб
дзирави	шупаљ
длуги	дуг
добри	добар
допити	досадан
драги	скуп
други	други
духовити, франтовлїви	духовит, шаљив
єден єдини, єден	један једини, један
живи	жив
жимни	хладан
завжати; заняти	заузет; запослен
заганьбени; ганьблїви	постиђен; стидљив
задовольни; задовољени	задовољан; задовољен
закрити	покривен
здрави	здрав
иножемни	инострани
интелигентни	ителлигентан
интересантни, цикави	интересантан, занимљив
иншаки; розлични	другачији; различит
искусни; учени	искусан; учен
исти; подобни	исти; сличан
кажди	сваки
квашни	кисео
компликовани; зложени	компликован; сложен
комфорни, удобни; приємни	комфоран, удобан; пријатан
кратки	кратак
лєжки	лак, лаган
лєнїви	лєњ
лєпши	бољи
лїви	леви

любезни, приязни, добри	љубазан, пријатан, добар
любоморни, завидливи	љубоморан, завидан
любопитни, любопитливи	љубопитљив
људски, човечески, гумани	људски, човечан, хуман
мали	мали
малючки, малки, дробни	мален, ситан
мегки	мек
мертви	мртав
млади	млад
мокри	мокар
моцни	јак, снажан, моћан
мудри	мудар
нагњивани, розгњивани	љут, разљућен
нервозни	нервозан
невирни	неверан
невироятни	невероватан
недобри; подли; плани	лош; подао
незадовољни	незадовољан
неинтересантни, нецикави; допити	неинтересантан, незанимљив; досадан
некомфорни, неудобни; неприємни	некомфоран, неудобан; непријатан
нелюбезни, неприязни, неприємни; нетоваришки розположени	нељубазан, непријатан; недругарски расположен
неправедни, несправедливи	неправедан
несигурни, небизовни	несигуран
несподзивани; зачудовани	изненађен; зачућен
неучтиви, непристойни, невоспитани	неучтив, непристојан, невоспитан
низки	низак
нови	нов
обични, звичайни	обичан, уобичајен
одкрити	откривен
одроснути	одрастао
озбиљни	озбиљан
окремни, специјални	посебан, специјалан
округли	округао
особни	лични

остатні; прешли	последњи; прошли
очевидни, очивисни, очиглядни	очигледан
оштри	оштар
погришни, неточни; несправедни; зли	погрешан, нетачан; неправедан; зао
познати, славни, знаменїти	познат, славан, знаменит
полни	пун
потребни, нужни, необходни	потребан, нужан, неопходан
праведни, справедлїви; фер	праведан; фер
прави	десни
прави ; точни	прави; тачан
празни	празан
предрозсудни; предпрешвечени	предрасудан; предубеђен
прекрасни, красни	прелеп, диван, леп
приятельски, товаришки; любезни	пријатељски, другарски; љубазан
прости, едноставни	прост, једноставан
ридки	редак
сам; неоженсти; неодата	сам; неожењен; неудата
сигурни, бизовни	сигуран
слаби	слаб
сладки	сладак
слани	слан
смутни, жалосни	тужан, жалостан
спокойни	спокојан
спори, нешвидки	спор
способни, валушни; схопни	способан; вешт
справедлїви, праведни; фер; обективни	праведан; фер; објективан
стари	стар
странски; цудзи	страни; туђ
страшни	страшан
сухи	сув
сцерпезлїви	стрпљив
талантовани, обдарени, надарени	талентован, обдарен, надарен
тварди; чежки	тврд; тежак
тлусти, клусти	дебео
тунї	јефтин

тупи; глупи	туп; глуп
узки	узан
упознати; познати	упознат; познат
учтиви, пристойни, воспитани	учтив, пристојан, васпитан
хасновани; вихасновани	коришћен; искоришћен
хасновити	користан
хори	болестан
худи, сухи, ценки	мршав, сув, танак
худобни; бидни	сиромашан; бедан, јадан
цали	цео
ценки	танак
цепли	топао
цихи; мирни	тих; миран
цми, цемни	таман
чежки	тежак
чесни	частан
чисти	чист
шветли	светао
швижи	свеж
широки	широк
шлебодни	слободан
шмели, храбри, одважни	смео, храбар, одважан
шмишни; забавни; чудни	смешан; забаван; чудан
шумни, красни, фини	леп, фин
щешлїви, задовољни	срећан, задовољан
щешлїви, щесни	срећан, таличан
јасни	јасан, светао

ДІЕСЛОВА / ГЛАГОЛИ

Сваки глагол у русинским језику је одређен системом лица, броја и времена. Облик глагола се мења у зависности од субјекта, рода и броја. Промена у облицима глагола огледа се у њиховим наставцима. Табеле ниже пружају примере конјугације за већину глаголских времена. Глаголске конструкције се разликују у зависности од тога да ли је субјекат изостављен или исказан.

Инфинитив	<i>Инфинитив</i>	<i>Инфинитив</i>	<i>Инфинитив</i>
бешедовац	причати	робиц	радити

<i>Терашні час</i>	<i>Садашње време</i>	<i>Терашні час</i>	<i>Садашње време</i>
бешедуем	причам	робим	радим
бешедуєш	причаш	робиш	радиш
бешедує	прича	роби	ради
бешедуєме	причамо	робиме	радимо
бешедуєце	причате	робице	радите
бешедую ²	причају	робя ¹	раде

<i>Прешли час</i>	<i>Прошло време</i>
я бешедовал	ја сам причао
я бешедовала	ја сам причала
ти бешедовал	ти си причао
ти бешедовала	ти си причала
вон бешедовал	он је причао
вона бешедовала	она је причала
воно бешедовало	оно је причало
ми бешедовали	ми смо причали
ви бешедовали	ви сте причали
вони бешедовали	они су причали

Глагол *робиц* мења се као и у горњој табели: *робел* (ја сам радио, ти си радио, он је радио), *робела* (ја сам радила, ти си радила, она је радила), *робело* (оно је радило), *робели* (ми смо радили, ви сте радили, они су радили).

1 Поред наставка *-ю* (*бешедую*) и *-я* (*робя*) у трећем лицу множине постоје и наставци *-у* и *-а*. На пример: *писац – пишу* (*писати – они пишу*); *лециц – лєца* (*летети – они лете*).

2 Облици садашњег времена глагола *буц* не јављују се са исказаним субјектом. На пример: или *я школяр*, или *школяр сом* (*ја сам ђак, ђак сам*) итд.

Ако је субјекат изостављен, облици помоћног глагола *буц* користе се у првим и другим лицима јединине и множине: *сом, ши, -, зме, сце, -*. На пример: *бешедовал сом, дешедовал ши, дешедовал, дешедовали зме, дешедовали сце, дешедовали*.

<i>Будуци час</i>	<i>Будуће време</i>
будзем дешедовац	ја ћу причати / причаћу
будзеш дешедовац	ти ћеш причати / причаћеш
будзе дешедовац	он је причати / причаће
будземе дешедовац	ми ћемо причати / причаћемо
будзеце дешедовац	ви ћете причати / причаћете
буду дешедовац	они ће причати / причаће

Глагол *робиц*, који је такође имперфективног / аотивног вида, мења се као у наведеној табели: *будзем робиц (ја ћу радити)* итд.

Глаголи перфективног / тотивног вида (*побешедовац, поробиц*) мењају се уз помоћ наставака којима се гради садашње време: *побешедуем (ја ћу поразговарати), побешедуеш (ти ћеш поразговарати); поробим (ја ћу урадити)* итд.

<i>Потенцијал</i>	<i>Потенцијал</i>
ја би дешедовал	ја би причао / причао бих
ја би дешедовала	ја би причала / причала бих
ти би дешедовал	ти би причао / причао би
ти би дешедовала	ти би причала / причала би
вон би дешедовал	он би причао / причао би
вона би дешедовала	она би причала / причала би
воно би дешедовало	оно би причало / причало би
ми би дешедовали	ми би причали / причали бисмо
ви би дешедовали	ви би причали / причали бисте
вони би дешедовали	они би причали / причали би

И у овом случају субјекат може бити изостављен: *дешедовал (дешедовала) бим, дешедовал (дешедовала) биш, дешедовал (дешедовала, дешедовало) би, дешедовали бизме, дешедовали бисце, дешедовали би*.

Што се тиче глагола *робиц*, он се понаша као и глагол *дешедовац* у горе приказаној табели: *ја би робел (ја би радио)* итд.

<i>Императив</i>	<i>Императив</i>
бешедуй	причај
най бешедує	нека прича
бешедуйме	причајмо
бешедуйце	причајте
най бешедую	нека причају
<i>Императив</i>	<i>Императив</i>
роб	ради
най роби	нека ради
робме	радимо
робце	радите
най робя	нека раде

ПОВРАТНИ ДІЄСЛОВА / ПОВРАТНИ ГЛАГОЛИ

<i>Инфинитив</i>	<i>Инфинитив</i>
бац ше	плашити се
<i>Терашні час</i>	<i>Садашње време</i>
я ше боїм	ја се плашим / плашим се
ти ше боїш	ти се плашиш / плашиш се
вон (вона, воно) ше бої	он (она, оно) се плаши / плаши се
ми ше боїме	ми се плашимо / плашимо се
ви ше боїце	ви се плашите / плашите се
вони ше боя	они се плаше / плаше се

<i>Прешли час</i>	<i>Прошло време</i>
я (ти, вон) ше бал	ја сам се плашио / плашио сам се ти си се плашио / плашио си се он се плашио / плашио се
вона ше бала	она се плашила / плашила се
воно ше бало	оно се плашило / плашило се
ми (ви, вони) ше бали	ми смо се плашили / плашили смо се ви сте се плашили / плашили сте се они су се плашили / плашили су се

<i>Будуци час</i>	<i>Будуће време</i>
я ше будзем бац	ја ћу се плашити / плашићу се
ти ше будзеш бац, итд.	ти ћеш се плашити / плашићеш се, итд.

НЕПРАВИЛНИ ДІЄСЛОВА / НЕПРАВИЛНИ ГЛАГОЛИ

Многи глаголи су неправилни у смислу да одступају од доминирајућих образаца наставака. Следеће табеле представљају три најчешћа тзв. неправилна глагола – *буц*, *мац* и *есц* (*бити*, *имати* и *јести*).

Инфинитив	Инфинитив		
буц	бити		
<i>Терашні час</i> ²	<i>Садашње време</i>	<i>Прешли час</i>	<i>Прошло време</i>
сом	сам	я бул/бул сом	ја сам био/био сам
ши	си	ти бул/бул ши	ти си био/био си
є	је	вон бул/бул	он је био/био је
є	је	вона була/була	она је била/била је
є	је	воно було/було	оно је било/било је
зме	смо	ми були/були зме	ми смо били/били смо
сце	сте	ви були/були сце	ви сте били/били сте
су	су	вони були/були	они су били/били су

<i>Будуци час</i>	<i>Будуће време</i>
[я] будзем	ја ћу бити / бићу
[ти]будзеш	ти ћеш бити / бићеш
[вон] будзе	он ће бити / биће
[вона] будзе	она ће бити / биће
[воно] будзе	оно ће бити / биће
[ми] будземе	ми ћемо бити / бићемо
[ви] будзеце	ви ћете бити / бићете
[вони] буду	они ће бити / биће

Инфинитив	Инфинитив		
мац	имати		
<i>Терашні час</i>	<i>Садашње време</i>	<i>Прешли час</i>	<i>Прошло време</i>
[я] мам	[ја] имам	я мал/мал сом	ја сам имао/имао сам

[ти]маш	[ти] имаш	ти мал/мал ши	ти си имао/имао си
[вон] ма	[он] има	вон мал/мал	он је имао/имао је
[вона] ма	[она] има	вона мала/мала	она је имала/имала је
[воно] ма	[оно] има	воно мало/мало	оно је имало/имало је
[ми] маме	[ми] имамо	ми мали/мали зме	ми смо имали/имали смо
[ви] маце	[ви] имате	ви мали/мали сце	ви сте имали/имали сте
[вони] маю	[они] имају	вони мали/мали	они су имали/имали су

<i>Будуци час</i>		<i>Будуће време</i>	
[я] будзем мац, итд.		ја ћу имати / имаћу, итд.	
<i>Инфинитив</i>	<i>Инфинитив</i>		
єсц	јести		
<i>Тераині час</i>	<i>Садашње време</i>	<i>Прешли час</i>	<i>Прошло време</i>
[я] єм	[ја] једем	я єдол/єдол сом	ја сам јео/јео сам
[ти] єш	[ти] једеш	ти єдол/єдол ши	ти си јео/јео си
[вон] є	[он] једе	вон єдол/єдол	он је јео/јео је
[вона] є	[она] једе	вона єдла/єдла	она је јела/јела је
[воно] є	[оно] једе	воно єдло/єдло	оно је јело/јело је
[ми] єме	[ми] једемо	ми єдли/єдли зме	ми смо јели/јели смо
[ви] єце	[ви] једете	ви єдли/єдли сце	ви сте јели/јели сте
[вони] єдза	[они] једу	вони єдли/єдли	они су јели/јели су

<i>Будуци час</i>	<i>Будуће време</i>
[я] будзем єсц, итд.	ја ћу јести / јешћу, итд.

ГЛАГОЛСКИ ВИД

Глаголи у русинском језику имају два вида: имперфективни / атотивни и перфективни / тотивни. У основи имперфективни глагол означава непрекидну радњу или недовршену радњу, а перфективни означава завршену радњу; атотивни глагол сагледава радњу у структури, а тотивни у целини. Глаголски вид се јавља у свим глаголским временима, с тим што се садашње време не може градити од перфективних / тотивних глагола.

<i>Имперф. дјеслова</i>	<i>Имперф. глаголи</i>	<i>Перфект. дјеслова</i>	<i>Перфект. глаголи</i>
<i>давац</i>	<i>давати</i>	<i>дац</i>	<i>дати</i>
[я] давам	[ја] дајем	[я] дам	ја ћу дати/даћу
я давал/давал сом	ја сам давао/ давао сам	я дал/ дал сом	ја сам дао/дао сам

<i>робиц</i>	<i>радити</i>	<i>зробиц</i>	<i>урадити</i>
[я] робим	[ја] радим	[я] зробим	ја ћу урадити/ урадићу
я робел/робел сом	ја сам радио/ радио сам	я зробел/ зробел сом	ја сам урадио/ урадио сам

<i>приношиц</i>	<i>доносити</i>	<i>принесц</i>	<i>донети</i>
[я] приношим	[ја] доносим	[я] принесем	ја ћу донети/донећу
я приношел/ приношел сом	ја сам доносио/ донесио сам	я принесол/ принесол сом	ја сам донео/ донео сам

ЧАСТО ХАСНОВАНИ ДІЄСЛОВА / ЧЕСТО КОРИШЋЕНИ ГЛАГОЛИ

У следећој листи наведени су глаголи у инфинитиву који се најчешће користе. У случајевима када постоје глаголи оба вида, тј. видски парови, прво је навођен имперфективни / атотивни глагол, а иза зареза перфективни / атотивни глагол. Ако дотични глагол има само један вид, он је дат у загради.

бавиц, ше, побавиц ше; грац, одграц	играти се, поиграти се; свирати, одсвирати
бановац, побановац; жаловац, пожаловац; буц жалъ (<i>имп.</i>)	кајати се, покајати се; жалити, зажалити; бити жао
бац ше (<i>имп.</i>); буц злекнути (<i>имп.</i>)	плашити се; бити уплашен
бежац (бежиц), побегнуц	трчати, потрчати
бешедовац, побешедовац; гуториц, погуториц	причати, попрчати; говорити, рећи
бивац (<i>имп.</i>); пребувац (<i>имп.</i>), жиц	становати; пребивати, живети
биц ше, побиц ше; бориц ше (<i>имп.</i>)	тући ше, потући се; борити се
биц, вдериц (побиц); потрафяц, потрафиц	тући, ударити (истући); погађати, погодити
бочкац, побочкац; циловац, поциловац	љубити, пољубити
брац, вжац; забрац, завжац	узимати, узети; заузимати, заузети
брехац, збрехнуц (забрехац)	лајати, залајати
будовац, збудовац	градити, изградити
вдериц (<i>перф.</i>)	ударити
вериц, увериц	веровати, поверовати
вечерац (<i>имп.</i>); навечерац ше (<i>перф.</i>)	вечерати; навечерати се
видзиц, увидзиц	видети, увидети
винчовац (жичиц), повинчовац	честитати; желети, пожелети
випатрац (<i>имп.</i>); указовац ше, указац ше	изгледати; показивати се, показати се
виходзиц, висц	излазити, изаћи
вишац, обешиц (повишац); вишиц (<i>имп.</i>)	качити, окачити; висити
влапац, влапиц; грабац, зграбиц	хватати, ухватити; грабити, зграбити
вожиц (гоніц, гнац), одвезц (одгнац)	возити (терати), одвести (отерати)
волац, поволац	звати, позвати
вращац, вращиц; вращац ше, вращиц ше	враћати, вратити; враћати се, вратити се
врец, зоврец	кључати, прокључати
гледац, погледац	тражити, потражити
губиц, погубиц; упрепасцовац, упрепасциц; розмазовац, розмазац	кварити, покварити; упропашћавати, упропастити; мазити, размазати

гуториц, погуториц (повесц, гвариц); приповедац, виприповедац	говорити, рећи (казати); причати, испричати
давац руки, дац руки; руковац ше, поруковац ше	давати руке, дати руке; руковати се, поруковати се
давац, дац	давати, дати
дзвигац, дзвигнуц (подзвигнуц); зберац, позберац	дизати, дигнути (подићи); скупљати, покупити
дихац, удихнуц	дисати, удахнути
доставац, достац; здобувац, здобуц	добијати, добити; стицати, стећи
дотикац, дотхнуц; дорушовац (рушац), дорушиц	додиривати, додирнути; дотицати (дирати), дотаћи
драпац, подрапац; шкрабац, пошкрабац	гребати, огребати; чешати, почешати
дрец ше, роздрец ше; кричац, скричац	дерати се, раздерати се; викати, викнути
дриляц, дрилїц; гурац, гурнуц	гурати, гурнути
думац, подумац; роздумовац, роздумац	мислити, помислити; размишљати, размислити
єднац ше, поєднац ше	погађати се (ценкати се), погодити се
есц, поесц	јести, појести
жадац, пожадац; сцец, зосцец	желети, пожелети; хтети
живкац, живкнуц	зевати, зевнути
жиц, пожиц	живети, поживети
жичац, пожичиц	зајмити, позајмити
жувац, пожувац	жвакати, сажвакати
забавяц ше, забавиц ше	забаљати се, забавити се
забивац, забиц	убијати, убити
забувац, забуц	заборављати, заборавити
заверац, заврец; заперац, запрец	затварати, затворити
закончовац, закончиц	завршавати, завршити
заметац, замесц (позаметац)	мести (чистити), помести (почистити)
застановйовац (становяц), застановиц; ставац, стануц; преставац, престац	зауостављати, зауставити; стајати, стати; престајати, престати
зберац, позберац	скупљати, скупити
знац (<i>имп.</i>)	знати
значиц (<i>имп.</i>); означовац,значиц	значити; означавати, означити
знємирийовац, знємириц; допивац, допиц; секирац ше, насекирац ше	узнемиравати, узнемирити; досађивати, досадити; секирати се, насекирати се

зніщовац (ніщиц), зніщиц	уништавати, уништити
исц (ходзиц), пойсц	ићи (ходати), отићи
карац, покарац	кажњавати, казнити
кармиц, накармиц	хранити, нахранити
кашляц (кашліц) (<i>имп.</i>); закашляц (закашліц) <i>ше</i> (<i>перф.</i>)	кашљати; закашљати се
кивац, закивац; тресц, затресц	њихати, зањихати; трести, затрести
кихац, кихнуц	кијати, кинути
класц, положиц; поставяц, поставиц	стављати, ставити; постављати, поставити
копац, викопац	копати, ископати
краднуц, украднуц	красти, украсти
критиковац, викритиковац	критиковати, искритиковати
кричац (кричиц), скричац (скричиц); врещац (врещиц), зврещац (зврещиц)	викати, викнути; вриштати, завриштати
лярмац, злярмац	дерати се, продерати се
куповац, купиц	куповати, купити
куриц ; куриц ше (<i>имп.</i>)	пушити; димити се, пушити се
кусац, покусац (укушиц)	гристи, угристи (ујести)
легац, легнуц	легати, лећи
лежац (лежиц) (<i>имп.</i>)	лежати
ліґац, преліґнуц (ліґнуц)	гутати, прогутати
любиц, полюбиц	волети, заволети
мальовац, намальовац; фарбиц, офарбиц	сликати, насликати; фарбати, офарбати
махац, махнуц	махати, махнути
мац (<i>имп.</i>)	имати
модліц, вимодліц	молити, измолити
модліц, замодліц; питац, запитац	молити, замолити; тражити, затражити
мушиц (<i>имп.</i>)	морати
находзиц, найсц	налазити, наћи
ненавидзиц (<i>имп.</i>); мержиц (<i>имп.</i>)	презирати; мрзети
несподзивйовац, несподзивац	изненађивати, изненадити
несц (ношиц, приношиц), принесц; везц (вожиц, превозиц), превезц	носити (доносити), донети; возити (превозити), превести
обачовац, обачиц	примећивати, приметити
обецовац, обецац	обећавати, обећати

обрацац, обрациц; круциц (закруцац, закруцовац), закруциц	окретати, окренути; вртети, завртети; завртати, заврнути
обходзиц, обисц	обилазити, обићи
одбивац, одбиц; одказовац, одказац	одбијати, одбити; отказивати, отказати
одвитовац (<i>имп. и перф.</i>); одповесц	одговарати / одговорити; одговорити
одлучовац, одлучиц; ришовац, ришиц	одлучивати, одлучити; решавати, решити
одпочивац, одпочинуц	одмарати, одморити
одходзиц, пойсц	одлазити, отићи
оставац, остац	остајати, остати
отверац, отвориц	отварати, отворити
охабьяц, охабиц; напушцовац, напушиц	остављати, оставити; напуштати, напустити
ошмиховац ше (шмишкац ше), ошмихнуц ше	осмехивати се (смешкати се), осмехнути се
падац, спаднуц; опадовац, опаднуц	падати, пасти; опадати, опасти
паметац, запаметац; здогадавац ше, здогаднуц ше	памтити, запамтити; сећати се, сетити се
пасовац, напасовац	пасовати, напасовати
патриц, попатриц	гледати, погледати
пачиц ше, попачиц ше; любиц, полюбиц	свиђати се, свидети се; воleti, завоleti
писац, написац	писати, написати
питац ше, опитац ше	питати, упитати
пиц, попиц	пити, попити
плакац (<i>имп.</i>)	плакати
плївац, преплївац	пливати, препливати
победзовац, победзиц; освойовац, освоїц	побеђивати, победити; освајати, освојити
поволовац, поволац	позивати, позвати
подписовац, подписац; подписовац ше, подписац ше	потписивати, потписати; потписивати се, потписати се
полудньювац (<i>имп.</i>); наполодньювац ше (<i>перф.</i>)	ручати; наручати се
помагац, помочи (помогнуц)	помагати, помоћи
понагляц, попонагляц	журити, пожурити
поносовац ше, поносовац ше; скаржиц ше (<i>имп.</i>)	жалити се, пожалити се; јадати се
поставац, постац	постајати, постати
починац, почац; започинац, започац	почињати, почети; започињати, започети

појашњавац, појашњиц; толковац, потолковац	објашњавати, објаснити; тумачити, растумачити
правиц, направиц; твориц (стваряц), створиц	правити, направити; стварати, створити
предавац, предац	продавати, продати
предлужовац, предлужиц	продужавати, продужити
пренаходзиц, пренайсц; откривац, откриц; дознавац, дознац	проналазити, пронаћи; откривати, открити; дознавати, дознати
преходзиц, прејсц	прелазити, проћи
прешвечовац, прешвечиц	уверавати, уверити
приблјжовац ше, приблјжиц ше	приближавати се, приближити се
привиковац ше (привикац ше), привикнуц ше; навиковац ше, навикнуц ше	навикавати се, навићи се (навикнути се)
придавац ше, придац ше	предавати се, предати се
придавац, придац; преношиц, пренесц;	предавати, предати; преносити, пренети;
примушовац, примушиц; наганяц, нагнац	приморавати, приморати; терати, натерати
приносиц (несц), принесц; приводзиц (водиц), привесц; привожиц (вожиц), привезц	доносити (носити), донети; доводити (водити), довести; довозити (возити), довести
припадац, припаднуц	припадати, припасти
приходзиц, присц; сциговац, сцигнуц	долазити, доћи; стизати, стићи
прицискац, прициснуц; сцискац, сциснуц; пресовац, випресовац	притискати, притиснути; стискати, стиснути; пресовати, испресовати
пробовац, попробовац (спробовац)	пробати, испробати
резац, порезац	сећи, исећи
рихтац ше, порихтац ше; готовиц, приготовиц	спремати се, спремити се; припремати, припремити
робиц, зробиц; окончовац (кончиц), покончиц	радити, урадити; обављати, обавити
розбивац, розбиц; ламац, зламац (поламац)	разбијати, разбити; ломити, сломити (поломити)
розпатрац, розпатриц; роздумовац, роздумац	разгледати; размишљати, размислити
розумиц, порозумиц (зрозумиц); похопйовац, похопиц	схватати, схватити; разумевати, разумети
роснуц, вироснуц	расти, израсти
руцац, руциц	бацати, бацити
скакац, скочиц	скакати, скочити
складац ше, зложиц ше; приставац, пристац	слагати се, сложити се; пристајати, пристати

слухац, послухац	слушати, послушати
случовац ше, случиц ше; ставац ше, стац ше; збувац ше, збуц ше	дешавати се, десити се; збивати се, збити се
спац (<i>имп.</i>)	спавати
спреведац, спревесц; обманьовац, обмануц	варати, преварити; обмањивати, обманути
ставац, стануц	устајати, устати
старац ше, застарац ше; бриговац ше, забриговац ше	бринути се, забринути се
старац ше, постарац ше	старати се, постарати се
стац, постац	стајати, постајати
страшиц, настрашиц	плашити, заплашити
стретац, стретнуц; стретац ше, стретнуц ше; сходзиц ше, зисц ше	сретати, срести; сретати се, срести се; састајати се, састати се
сцекац, сцекнуц	бежати, побећи
сцец, зосцец; жадац, пожадац	хтети; желети, пожелети
танцовац (<i>имп.</i>)	играти (плесати)
трациц час, страциц час	губити време, изгубити време
трациц, страциц	губити, изгубити
тресц, витресц	трести, истрести
тримац, загримац	држати, задржати
удавац ше, удац ше; поспишовац ше, поспишиц ше; мац успех (<i>имп.</i>)	успевати, успети (поћи за руком); имати успеха
указовац, указац	показивати, показати
умерац, умрец	умирати, умрети
умивац ше, умиц ше	умивати се, умити се
умивац, умиц; помивац, помиц (попомивац); райбац, вирайбац	умивати, умити; прати, опрати (судове); прати, опрати (веш, рубље)
упознавац ше, упознац ше	упознавати се, упознати се
утвердзовац, утврдиц; оправяц, оправиц	утврђивати, утврдити; оправљати, оправити
уходзиц, войсц	улазити, ући
учиц ше, научиц ше; учиц, научиц; студирац (учиц, виучовац) (<i>имп.</i>)	учити се, научити се; учити, научити; студирати (учити, изучавати)
фриштиковац (<i>имп.</i>); нафриштиковац ше (<i>перф.</i>)	доручковати; надоручковати се

хасновац, похасновац; вихасновйовац, вихасновац	користити, искористити; искоришћавати, искористити
ходзиц (исц); шейтац ше, прешейтац ше	ходати (ићи); шетати се, прошетати се
цагац (поцаговац), поцагнуц	вући (повлачити), повући
церпиц, прецерпиц; трапиц ше, натрапиц ше	трпети, претрпети; мучити се, намучити се
циганіц, сциганіц	лагати, слагати
чекац, причекац	чекати, сачекати
читац, пречитац	читати, прочитати
чувствовац, почувствовац; дотикац, дотхнуц	осећати, осетити; дотицати, дотакнути
чудовац ше, зачудовац ше; буц несподзивани (имп.)	чудити се, зачудити се; бити изненађен
чуц, зачуц; слушац, послушац	чути, зачути; слушати, послушати
шедзиц, пошедзиц	седети, поседети
шеднуц (<i>нерф.</i>); шедац, пошедац	сести; седати, поседати
шептац, шепнуц (пошептац)	шаптати (шапутати), шапнути
шиц (зошивац), зошиц	шити (сашивати), сашити
шлїдзиц (имп.); провадзиц (имп.)	следити; пратити
шмец (имп.); буц допуцене (имп.)	смети; бити дозвољено
шмеяц ше, зашмеяц ше	смејати се, засмејати се
шніц ше; шніц (имп.)	сањати; сневати
шпивац, зашпивац	певати, запевати
шпуряц, шпуриц; одруцовац, одруциц	бацати, бацити; одбацивати, одбацити
щезовац, щезнуц; капац, скапац; неставац, нестац; трациц ше, страциц ше	ишчезавати, ишчезнути; нестајати, нестати; губити се, изгубити се
щипац, ущипнуц	штипати, уштинутити
явјац, явиц; сообщовац, сообщциц	јављати, јавити; саопштавати, саопштити

ПРИМЕНОВЊИКИ И ЗЛУЧЊИКИ / ПРЕДЛОЗИ И ВЕЗНИЦИ

без	+ <i>ген.</i>	без
з, зоз, зо	+ <i>инстр.</i>	с, са
з оглядом на	+ <i>акуз.</i>	с обзиром на
по	+ <i>лок.</i>	по, после
спрам	+ <i>ген.</i>	наспрам, према
през	+ <i>акуз.</i>	кроз
прейг	+ <i>ген.</i>	преко
после	+ <i>ген.</i>	после
процив	+ <i>ген.</i>	против
коло, воздлуж		поред, уздуж
тиж		такође
и; а; та		и; а; па
около, доокола	+ <i>ген.</i>	около, наоколо
бо, прето же, зато же		јер, због тога, зато што
пред	+ <i>инстр., акуз.</i>	испред, пред
опрез, напрез	+ <i>ген.</i>	испред
поза	+ <i>акуз.</i>	иза
за	+ <i>инстр.</i>	за
окрем, крем	+ <i>ген.</i>	осим, изузев
и ... и ...		и ... и ...
медзи, помедзи	+ <i>инстр., акуз.</i>	између
але		али
або ... або .../лебо ... лебо ...		или ... или ...
далеко од	+ <i>ген.</i>	далеко од
пре	+ <i>акуз.</i>	због
наприклад, напр.		наприклад, нпр.
од	+ <i>ген.</i>	од
кед		када
у	+ <i>лок.</i>	у
до	+ <i>ген. (кретање)</i>	у
же же бим (биш ...)		да да бих (би ...)
настред, наштред	+ <i>ген.</i>	насред

знука	+ <i>ген.</i>	изнутра
место, наместо	+ <i>ген.</i>	уместо
блізко при	+ <i>лок.</i>	блізу код
блізко	+ <i>ген.</i>	блізу
анї		ни
анї ... анї ...		ни ... ни ...
на	+ <i>лок., акуз.</i>	на; према
на драги		на путу
вец, вецка		онда
под, попод	+ <i>инстр., акуз.</i>	испод
о	+ <i>лок.</i>	о
понад, над	+ <i>акуз., инстр.</i>	над, изнад
цо ше дотика	+ <i>ген.</i>	што се тиче

ПРИЗНАЧКА О АВТОРОВИ

Др Михайло Фейса народзени 1957. року у Коцуре, дзе ходзел до основней школи по руски. Гимназию на руским язике закончел у Руским Керестуре, а Филозофски факултет, Групу за англистику, у Новим Садзе. Магистровал 1990. року на Филологийним факултету у Београдзе и докторовал на Филозофским факултету у Новим Садзе.

Кратши час преподавал англійски язик у основних школах у Вербаше и Коцуре, як и у Гимназиї у Руским Керестуре. Од 1983. року роби на Одсеку за русинистику Филозофского факултету Новосадского универзитету. Року 2015. здобува зване и избрани є на роботне место рядового професора за наставни предмет Руски язик.

Поля вигледованя: руски язик, стандардизация бачко-сримскей варианти, уплїви сербского и англійского язика, лексикологія, морфологія, национални заєднїци/меншини, култура, статус Руснацох у жеми и у Швеце, контрастивна граматика, социолінгвистика.

Обявел: *Англійски елементи у руским язике* (1990); *Час и вид у руским и англійским язике* (2005); *Функционованє конструкції/форми В-ø у виражованю часово-видових одношеньох у приповедкох Гавриїла Костельника* (2009); *Нова Сербия и єй руска меншина* (2010); *Чувар вири, язика и руского народу: 250 роки грекокатолїцкей церкви у Коцуре* (2015); *Виреченьово конструкції у руским и англійским язике* (2015); *Правописни словник руского язика* (2017); *Бешедуїме по руски* (2017); у коавторстве: *Коцур дакеди и тераз* (2001); *Сербско-руски словник* (1995); *Руско-сербски словник* (2010); *Национална стратегия Руснацох* (2013); *Настред широкей ровнїни: 250 роки од приселєня Руснацох до Коцура* (2013); *Талия у Коцуре* (2013); *Коляди Русинох / Руснацох / Лемкох* (2014).

Коло 250 науково-фахових роботох, главни є редактор двотомного зборнїка *Русини / Ruthenians (1745-2005)* (I том 2006; II том 2009). Од вецей як 50 прекладаох Михайла Фейси на релациї руски-англійски и англійско-руски, окреме значни перши и єдини интегрални преклади з англійского на руски язик: *Гамлет* В. Шекспира (зоз М. Сакач, 1985) и *Алиса у Жеми чудох* Л. Керола (1988); зоз руского на англійски язик преложел, медзи иншим, и информатор Национального совиту рускей националней меншини *Руснаци у Сербії* (2009). Член є редакції Зборнїка роботох *Studia Ruthenica*.

Др Михайло Фейса член Академії русинскей култури. Року 2008. додзелена му Октоберска награда Општини Вербас, а у Будапешту 2015. року приял *Награду академика Антония Годинки*. Представитель є войволянских Руснацох у *Интеррегионалней комисії за кодификацию русинского язика медзинародного Конгресу русинского язика* од 2007. року.

ЗМІСТ

Уводне слово.....	7
Руска кирилка	11
I Поздрави.....	13
II Представянє и нациви.....	13
III Молби, дзекования, пребачования, несподзиваня.....	14
IV Питаня.....	15
V Розуменє.....	16
VI Хвиля.....	17
VII Дні, мешаці, рочни часці, швета, датуми.....	18
VIII Числа.....	20
IX Час.....	24
X Днєви порядок.....	26
XI Фамелия и товарише.....	26
XII Дом.....	29
XIII Єдзене.....	33
XIV У варошу.....	39
XV Забава.....	46
XVI Церква и святочносци.....	49
XVII Школа и учене.....	52
XVIII Напрями и географія.....	54
XIX Робота и професії.....	62
XX Путованє.....	64
XXI Здравє.....	66
XXII Урядово работи.....	69
XXIII Звичайни мена.....	77
XIV Язык за дзеци.....	72
XV Живописни вирази.....	73
Граматични призначки.....	74
Меновніки.....	74
Заменовніки.....	75
Прикметніки.....	79
Дієслова.....	85
Применовніки и злучніки.....	98
Призначка о авторови.....	100

САДРЖАЈ

Уводна реч.....	7
Русинска ћирилица.....	11
I Поздрави.....	13
II Представљање и посете.....	13
III Молбе, захваљуивања, извињења, изненађења.....	14
IV Питања.....	15
V Разумевање.....	16
VI Време.....	17
VII Дани, месеци, годишња доба, празници, датуми.....	18
VIII Бројеви.....	20
IX Време.....	24
X Дневни распоред.....	26
XI Породица и пријатељи.....	26
XII Дом.....	29
XIII Јела.....	33
XIV У граду.....	39
XV Забава.....	46
XVI Црква и светковине.....	49
XVII Школа и учење.....	52
XVIII Правци и географија.....	54
XIX Посао и професије.....	62
XX Путовање.....	64
XXI Здравље.....	66
XXII Службени послови.....	69
XXIII Уобичајена имена.....	77
XIV Дечији језик.....	72
XV Живописни изрази.....	73
Граматичке белешке.....	74
Именице.....	74
Заменице.....	75
Придеви.....	79
Глаголи.....	85
Предлози и везници.....	98
Белешка о аутору.....	100

ДРУШТВО ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ И КУЛТУРУ
ДРУЖТВО ЗА РУСКИ ЈАЗИК, ЛИТЕРАТУРУ И КУЛТУРУ

(1970-2018)

Видаване кнїжки

Др Михайло Фейса

БЕШЕДУЈМЕ ПО РУСКИ / ГОВОРИМО РУСИНСКИ

финансийно потримал

Завод за културу войводянских Руснацох

Нови Сад

СРП– Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
811.161.2(035)

ФЕЙСА, Михайло, 1957-

Бешедуйме по руски = Говоримо русински / Михайло Фейса. – Нови Сад :
Друштво за руски јазик, литературу и културу, 2018 (Нови Сад : FB print). – 102 стр. ;
21 см. – (Едиција Образоване ; 11)

Упоредо русин. текст и срп. превод. – Тираж 400. – Призначка о авторови: стр. 100.

ISBN 978-86-85619-56-4

а) Русински језик - Приручници
COBISS.SR-ID 325248775

063 523 979

Др Михайло Фейса, Бешедуйме по руски Говоримо русински, Видавателъ:
Друштво за руски јазик, литературу и културу, Нови Сад, Чирпанова 27, пф 55,

064 19 75 281 rapugai@mts.rs 021 453-365

Тираж: 400, Обсяг: 6,5 друк. табаки, Друкарня FB Print
Нови Сад, 2018. року

ISBN 978-86-85619-56-4